

Tartu Ülikool

Sotsiaalteaduste valdkond

Haridusteaduste instituut

Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Elizaveta Marintšenko

PEENMOTOORIKAT ARENDAVAD TEGEVUSED 2-3-AASTASTELE LASTELE NING
EKSPERTIDE HINNANGUD JA ARENDUSSOOVITUSED TEGEVUSTELE

Bakalaureusetöö

Juhendaja: alushariduse nooremlektor Heily Leola

Tartu 2021

Resüme

Peenmootorikat arendavad tegevused 2-3-aastastele lastele ning ekspertide hinnangud ja arendussoovitused tegevustele

Peenmootorika on oskus, mis haarab enda alla mitmeid liigutusi, mida me teeme iga päev.

Bakalaureusetöö eesmärgis oli koostada peenmootorikat arendav õppematerjal 2-3-aastastele lastele ning välja selgitada ekspertide hinnangud ja arendussoovitused mängulistest

tegevustest koosnevale õppematerjalile. Töö raames koostati õppematerjaliks teooriale

tuginedes mängulised tegevused. Neljalt lasteaiaõpetajalt-eksperdit küsiti eksperthinnangud

ja arendussoovitusi tegevuste sobivuse kohta 2-3-aastastele lastele. Tulemustest selgus, et

enamus koostatud tegevused sobivad peenmootorika arendamiseks 2-3-aastastele lastele.

Koostatud õppematerjal on abiks lasteaiaõpetajatele 2-3-aastaste laste peenmootorika arendamiseks.

Võtmesõnad: 2-3-aastane, peenmootorika, mänguline tegevus, lasteaiaõpetajad-eksperdid

Abstract

Activities developing fine motor skills for 2-3-year-old children and expert assessments development recommendations for activities

Fine motor skills are a skill that embraces many of the movements we make every day. The aim of the bachelor's thesis was to compile study material developing fine motor skills for 2-3-year-old children and to find out the experts' assessments and development recommendations for the study material. Within the framework of the bachelor's thesis, playful activities were prepared as study material based on theory. Four kindergarten teachers-experts were asked for expert assessments and development recommendations on the suitability of activities for 2-3-year-old children. The results showed that most of the prepared activities are suitable for the development of fine motor skills for 2-3-year-old children. The prepared study material is helpful for kindergarten teachers to develop fine motor skills of 2-3-year-old children.

Keywords: 2-3 years old, fine motor skills, playful activities, kindergarten teachers-experts

Sisukord

Sissejuhatus	6
Teoreetiline ülevaade	8
Töös kasutatavad põhimõisted	8
Peenmootorika.....	8
Laste peenmootorika arendamine mänguliste tegevuste kaudu	12
2-3-aastase lapse peenmootorika areng.....	14
Õppematerjali koostamise põhimõtted.....	15
Bakalaureusetöö eesmärk ja uurimisküsimused	16
Metoodika	17
Valim.....	17
Andmekogumine	17
Andmeanalüüs.....	18
Tulemused ja arutelu.....	18
Kuidas hindavad eksperdid loodud tegevuste sobivust 2-3-aastastele lastele (eakohasus, arusaadavus, mängulisus, lõimitus, laste aktiivsus)	18
Kuidas hindavad eksperdid loodud tegevuste sobivust peenmootorika arendamiseks 2-3-aastaste lastega	20
Milliseid arendussoovitusi annavad eksperdid loodud tegevuste täiendamiseks.....	26
Töö praktiline väärtus ja piirangud	29
Tänu sõnad	30
Autorsuse kinnitus	30
Kasutatud kirjandus:	31
Lisad.....	36
Lisa 1. Õppematerjali 13 mängulist tegevust.....	36
Lisa 2. Lisa mängulise tegevuse number 6 juurde „Kujundipaber“.....	47
Lisa 3. Küsimustik lasteaiaõpetajatele-eksperptidele.....	48

Õppematerjalis kasutatud pildid.....63

Sissejuhatus

Alates lapse sünnist mängib olulist rolli lapse arengus peenmootorika, selle arendamine on järkjärguline protsess, mis on iga lapse jaoks individuaalne ja erinev. Peenmootorikat on defineeritud kui käte ja silmade koostöö (Saarso, s.a.), oskust teha liigutusi kasutades meie käte ja randmete väikeseid lihaseid (Understood team, s.a.), koos käte osavusega arenevad ka haaramis- ning sõrmede liigutused (Strebeleva, 2010). Antud valdkond koondab enda alla suurt hulka erinevaid liigutusi: alates kõige lihtsamatest liigutustest, (näiteks mänguasja haaramisest) kuni väga raskete liigutusteni (näiteks joonistamine ja kirjutamine). Samuti mõjutab peenmootorika otseselt käelise osavuse arengut, käekirja edasist kujunemist ja lapse reaktsioonikiirust (Что такое мелкая..., s.a.). Peenmootorikal on oluline koht lapse arengus, sest see on otseselt seotud lapse taju, mälu, tähelepanu, nägemise ja närvisüsteemiga. Peenmootorika on seotud laste psühholoogiliste funktsioonide arenguga ning kujunemisega. Igapäevaste ja akadeemiliste tegevuste sooritamiseks on peenmootorika hädavajalik. Kui puuduvad oskused igapäevaseid tegevusi sooritada, võib kannatada lapse enesehinnang, õppeedukus kahjustuda ja mänguvõimalused on piiratud. Samuti ei suudeta omandada eluks vajalikke oskuseid (näiteks riietumine ja iseseisvalt söömine), mis avaldab mõju sotsiaalsetele suhetele mitte ainult perekonnas, vaid ka eakaaslastega (Kid Sense..., s.a.). Tingituna nutiseadmete ülemäärase kasutamisest on laste peenmootorika kehvemaks muutunud (Hill, 2018). Sellest tulenevalt on oluline alustada võimalikult väikeste lastega peenmootorika arendamisega.

Koostades lastele õppetegevusi, millega saab arendada nende peenmootorikat, on oluline arvestada nii laste vanuse kui ka tema arengutasemega ning sellest tuleneva eripäraga. Lasteaeda tulevad lapsed valdavalt 2-3-aastaselt ning selles vanuses laps hangib oma teadmised ja kogemused peamiselt jälgimise ning matkimise teel, seega peab õpetaja planeerima tegevusi, kus laps saab õpetajat jäljendada. Lisaks on tähtis last toetada mitmete aistingutega, sest siis õpib laps seostama erinevate meelte kaudu vastu võetud infot (Kikas, 2008). 2-3-aastasele lapsele tegevusi koostades peab arvestama, et lapsele ei piisa vaid kuulamisest, ta peab lisaks saama katsuda, vaadata, nuusutada, maitsta ning kindlasti ka ise järele proovida, sest ise läbi tehes kinnistuvad teadmised paremini. Väikelapsele tegevusi koostades ei tohi unustada, et olulisel kohal on mäng, sest kuni 5-aastaste laste mälusüsteem on juhitud tegevusele, kõige paremini õpib laps ise tegutsedes ja asju läbi proovides (Kikas, 2008). Lapse jaoks on mäng tema elu organiseerimise vorm, ning kasvatuse ja arenguvahend (Tuuling, 2009), seetõttu on tähtis, et koostatud tegevused on mängulised.

Eelnevast tulenevalt on bakalaureusetöö eesmärgiks koostada peenmootorikat arendav õppematerjal 2-3-aastastele lastele ning välja selgitada ekspertide hinnangud ja arendussoovitused mängulistest tegevustest koosnevale õppematerjalile.

Teoreetiline ülevaade

Töös kasutatavad põhimõisted

Lapse mängude ja tegevuse loomulikuks osaks on liikumine (Oja, 2008). Liikumise aluseks on arenenud baasmootorika (nimetatud ka üldmootorikaks või põhimootorikaks).

Baasmootorika saab jaotada kolmeks: tasakaaluoskusteks, liikumisoskusteks ja käsitlemisoskusteks (Karvonen, 2003). Selles töös on fookuses käsitlemisoskused ehk peenmootorika, mis on defineeritud kui käte ja silmade koostöö (Saarso, s.a.), oskus teha liigutusi, kasutades meie käte ja randmete väikeseid lihaseid (Understood team, s.a.), kus koos käte osavusega arenevad ka haaramis- ning sõrmede liigutused (Strebeleva, 2010). Peenmootorilised tegevused on kooskõlastatud kõige olulisemate süsteemide tegevustega: luude-, lihaste- ja närvisüsteemidega (Что такое мелкая..., s.a.).

Esimestel eluaastatel pannakse alus lapse liikumisvõimekusele (Oja, 2008), seetõttu on siin töös tegevusi koostades tähelepanu all lapsed vanuses 2-3 eluaastat, kes on alustanud oma lasteaiateed lasteaia või lastehoiu sõimerühmas, seetõttu nimetatakse neid ka sõimeealisteks lasteks. Sõimerühm on rühm, kus on koos kuni kolmeaastased lapsed ning neid võib olla ühes rühmas kuni 14 (hoolekogu nõusolekul kuni 16) (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999).

Peenmootorika

Esimesel eluaastal on lapse motoorses arengus tähtis pöördepunkt. Lapsed hakkavad hoidma pead, ennast pöörama, end toetama, seisma ning esimesi samme tegema (Palts, 2013). Lapse varajane areng peidab endas ka üld- ja peenmootorika arengut. Mõlemad oskused sisaldavad liikumist, aga sellegi poolest on neil erinevusi. Kuid samas need mõlemad mootorikatüübid toetavad laste iseseisvumist. Peenmootorika on olulise tähtsusega mootorikatüüp lapse arengus, sest oskus rakendada mõlemat kätt ja nende väikeseid lihaseid toetab lastel ilma kõrvalise abita toime tulekul (eneseteenindamine) (Higuera, 2018).

Alates sünnist kuni kaheksanda eluaastani arendavad ning harjutavad lapsed kogu aeg mootorikat ja motoorseid oskuseid ning lõimivad neid erinevate arengu valdkondade vahel (Victoria state government, 2019). Väikeste liigutuste sooritamiseks kasutame peenmootorikat. Me ei mõtle harilikult nende liigutuste peale ja nende sooritamisele, sest paljude inimeste jaoks on need liigutused nii tavapärased. Peenmootorika on aga komplitseeritud. Peenmootorika haarab enda alla aju ja lihaste koostöö. Peenmootorika ei ole

oskus, mida saab eraldi õppida, nagu seda on lugemine või matemaatika, peenmootorika oskused kujunevad arengu käigus (Understood team, s.a.).

Peenmootorika oskused kujunevad välja järk-järgult. Esimesena tõusevad esile haaramisliigutused ning laps hakkab haarama erinevaid esemeid (Karvonen, 2003). Näiteks on lapse voodi kohale rippuma pandud erinevad esemed ja laps hakkab neid esemeid õigesti haarama. Haaramisega koos areneb lapsel ka käte osavus ning mõlema käe koostoitimine. Väiksemaid esemeid haarab laps ühe käega, esemeid mis on suuremad aga kaht kätt kasutades. Lisaks areneb lapsel ka see, kuidas ta haarab - kas kasutades tervet kätt või ainult mingit osa (sõrmedega või pöidlaga). Samuti õpib laps ära, kuidas sõrmi lahku ajada ehk kuidas asja lahti lasta (Karvonen, 2003) ja kuidas sõrmi tagasi kokku panna või kuidas kasutada teatud arv sõrmi (Strebeleva, 2010). Õige haaramisvõtte saab laps selgeks siis, kui ta oskab asetada vastamisi oma pöidla ja ülejäänud sõrmed (Karvonen, 2003).

Kui laps on selgeks saanud haaramisvõtte, siis järgmisena õpib laps selgeks pintsetivõtte, kus omavahel puutuvad kokku pöial ja esimene sõrm (Karvonen, 2003). Pintsetivõtte on aluseks järgmistele sammudele, mida laps õpib (Specialist childrens services, s.a.). Selle liigutuse selgeks saamine on vajalik, et laps õpiks esemeid hoidma. Vanemas eas on pintsetivõtte lapsel abiks kirjutamisel ja arvutihiire kasutamisel. Kui laps hoiab käes pliiatsit või nõõbib särki, siis kasutab ta nende tegevuste ajal pintsetivõtet. Käe- ja silma koostöö ning jõud kätes toetab seda, et toimuks pintsetivõtte (Nall, 2018).

Järgmise sammuna õpib laps kasutama mõlemat kätt koos (Karvonen, 2003). Kui see oskus on omandatud, siis alles kujuneb lapsel välja domineeriv käsi, mida ta hiljem hakkab peamiselt kasutama (Karvonen, 2003). Alguses hakkab laps lihtsalt käsi kokku tooma, hiljem aga tegevusi mõlema käega (Specialist Childrens services, s.a.). Mõlema käe koos kasutamine on tähtis oskus argielus. Kõik inimesed kasutavad mõlemat kätt kogu aeg. Näiteks vajame mõlemat kätt kingapaelade sidumisel, kui lõikame midagi siis ühe käega lõikame ja teise käega hoiame kinni sellest asjast, mida me lõikame ning söömiseks kasutame nuga ja kahvli ja siis on ka mõlemad käed kasutusel (Ninewells hospital..., s.a.)

Kui rääkida peenmootorika olulisusest, siis peenmootorika on väga vajalik näiteks lapse eneseteenindamise vaatenurgast (kingade jalga panemine, söömine, hammaste eest hooldamine), hea peenmootorikaga lapsed on teistest inimestest sõltumatumad (Saarso, s.a.). Peenmootorika on tähtis ka kirjutamise arendamisel (Victoria state government, 2019). Pliiatsihoiuks peab laps oskama kasutada õige võttena oma pöialt, esimest ja keskmist sõrme, lisaks peab kogu käe ja sõrmede liikumine olema sujuv (Karvonen, 2003). Nimetissõrme ja pöidla vahele peab jääma tühi ruum. Käe kaks viimast sõrme ei oma mingit tähtsust

kirjutamisel, viimased sõrmed on kõverdatud. Samuti peab jälgima, lapse ranne oleks veidi tagasi painutatud ja küünarvars on vabalt. Pliiatsit tuleks hoida umbes 1-2 cm kaugusel pliiatsi otsast. Toetage last nii, et laps pliiatsi kasutamise ajal liigutaks ja hoiaks oma kätt ning sõrmi vabalt (The royal children's..., s.a.). Õige lusikahoiu õppimiseks on tähtis käte ja silmade koostöö, jõud sõrmedes ning pintsetivõte (Buck, 2019). Õigeks lusikahoiuks tuleb lusika käepidet toetada keskmise sõrme peale. Keskmise sõrm tuleb natukene kõverdada ning lusika käepide toetada keskmise sõrme peale. Kaks viimast sõrme on lusika hoidmise ajal kõverdatud. Nimetissõrm on natukene kõverdatud ning lusikat toetatakse külje pealt. Pöial on asetsetud üle lusika käepideme (John McGivney..., s.a.).

Kuna peenmootorika on seotud tugevalt kesknärvisüsteemiga, siis võivad tekkida kehva peenmootorika oskusega teatud puudused. Lapse kesknärvisüsteem on kõige vastuvõtlikum lapse esimestele eluaastatel, kuid kui tähelepanuta jäävad mootorika arengu toetamine, siis võib see tekitada kahju (Oja, 2008). Puudused peenmootorikas võivad avaldada mõju lapse võimele arusaadavalt kirjutada, süüa, arvutit kasutada, raamatus lehti lehitseda ning enese eest hoolitseda (näiteks riietuda) (Logsdon, 2020). Samuti võivad teised lapsed teha halba nalja selle lapse üle, kellel pole peenmootorika oskus korralikult välja kujunenud. Selline käitumine võib tõsiselt kahjustada lapse enesehinnangut. Laps võib hakata vältima või hoopiski keelduma paljudest tegevustest, mis on seotud peenmootorikaga (Sookdeo, 2014).

Peenmootorikaga seotud muredele võivad märku anda mitmed probleemid. Laps kukutab maha esemeid, laps ei ole võimeline jalanõu paelu kinni siduda. Probleeme esineb nii hambaharja või lusika hoidmisel kui ka käärde käsitlemisel. Kui peenmootorikaga on probleeme võivad tekkida mured kirjutamisel või värvidega värvimisel (Psühholoogilise arengu häired..., s.a.; Higuera, 2018). Osad peenmootorika puudused võivad märkamata jääda ja neid võivad ilmnedas alles vanemas eas. Peenmootorika puuduste kindlaks tegemine lapse varases eas võib tagada selle, et laps saab võimalikult kiiresti abi (Higuera, 2018).

On leitud (Mchale & Germak, s.a.), et kehva peenmootorikaga lapsel võib ka näiteks matemaatikaga probleeme olla. Kui laps peab näiteks matemaatika ülesandeid välja kirjutama, siis ta ei pruugi selleks füüsiliselt võimeline olla. Tema käed ja käte liikuvus on nõrk. Laps ei ole füüsiliselt võimeline kirjutama ja see võib kahjustada lapse matemaatilisi tulemusi (Mchale & Germak, s.a.). Käekiri oleneb suuresti ka peenmootorikast. Korrektnete ja arusaadav käekiri on võimalus näidata õpetajale, mida on õpilane õppinud. Kui peenmootorika on nõrk, siis ei pruugi laps täielikult edasi anda enda teadmisi läbi selle, et

tema käekiri ei ole teistele mõistetav või ta lihtsalt ei jõua pikalt kirjutada (Hammerschmidt & Sudsawad, 2004; Rosenblum, Weiss & Parush, 2003).

Peenmootorika juures ei saa rääkida ainult kätest, sest peenmootorika puhul on oluline ka silmade ja käte koostöö (Saarso, s.a.). Silmad toetavad käsi kui laps sooritab mingeid liigutusi kätega (Common causes of..., s.a.). Kui lapse peenmootorika on puudulik, siis võivad esineda ka teatud probleemid nägemisega ja ruumilisuse tajumisega (Psühholoogilise arengu häired..., s.a.). Kaasneda võivad mured, kus lastel võib tekkida probleeme leida sarnaseid ja erinevaid asju ning tajuda ruumilisust (Common causes of..., s.a.).

Peenmootorika, nägemine ja ruumilisuse tajumine on omavahel seotud. Näiteks, kui mängitakse pallimänge ning laps peab palli püüdma, siis selleks, et seda palli kinni püüda peab laps tajuma, kui kaugelt pall lendab ja kui kiiresti. Vastavalt sellele kohandab laps oma liigutused, et palli püüdma hakata. Samuti vajab ka paelte kinni sidumine nägemist ja ruumilisusest aru saamist. Paelte sidumisel peab laps mõistma, kuidas paelad kokku siduda kasutades mõlemat kätt (Kelly, s.a.).

Kokkuvõtvalt saab öelda, et peenmootorika puhul on tähtis jälgida ja toetada mitmeid asju. Jälgida tuleks (ning vajadusel toetada) seda, kas lapse ranne ja randme liikuvus on normaalne ning kas ta saab kätt rusikasse panna. Kui toimub haaramisvõte, siis kas laps kasutab sõrmi haaramiseks ning kas lapsel puutuvad kokku nimetissõrme ja pöidla otsad ja keskmise sõrme ja pöidla otsad. Lisaks tuleks tähelepanu pöörata sellele, et kas laps saab kahe käega samaaegselt sooritada liigutusi. Osade laste peenmootorika areng võib olla kiirem kui teiste laste oma, sest neil võib olla paremad füüsilised eeldused (Higuera, 2018). Kuid see pole kindlasti määrav, oluline on ka igapäevane harjutamine. Peenmootorika areng võtab aega ja meelest ei tohiks minna, et iga laps areneb omas tempos.

Lõpetuseks saab öelda, et peenmootorika jaguneb mitmeks võtteks ning oskuseks (haaramisvõte, pintsetivõte, mõlema käe koostöö, õige pliiatsi- ja lusikahoid), mida me kasutame, kui sooritame kätega erinevaid liigutusi. Liigutuste sooritamisel enamasti me ei mõtle isegi, et kasutame sealjuures mingeid võtteid või oskuseid. Söömisel kasutame näiteks juba mitut erinevat võtet/oskust (haaramine, õige lusikahoid), näputoitu süües kasutame toidu ülesvõtmiseks pintsetivõtet. Peenmootorika aitab meil elus olla iseseisev, enda eest hoolitseda ning arendada ennast. Kehva peenmootorika ilmnemisel tuleks sellele tähelepanu pöörata ning toetada peenmootorika arengut tehes erinevaid tegevusi.

Laste peenmootorika arendamine mänguliste tegevuste kaudu

Lapse koolieelses eas on mäng lapse esmane tegevus, selle kaudu kujuneb muuhulgas lapse iseloom (Ugaste, Tuul & Valk, 2009). Mäng on olulise tähendusega tegevus varase lapseea õppimises. Mäng jätab oma jälje lapse fuusilises, emotsionaalses, kognitiivses ning sotsiaalses arengus. Mängides kujutavad lapsed oma mõtteid ja tahtmised ning saavad oma tarkused neid raamistavast keskkonnast, st sisemiselt põhjendatud ning tõlgendatud lapse kogemusest. Mängides keskenduvad lapsed üldiselt sügavuti oma tegevusse, see tegevus on sagedane ning kajastab reaalsust (Niilo & Kikas, 2008).

Mängu on käsitletud kui tahelepanuvaarset tegevust lapse elus, kuid eeskätt rahuldust toovast tegevust. Praegusel ajal raagitakse õppimisest läbi mängu, samuti tuuakse esile mängu tähtsat rolli lapse arengus nii lapsepõlves kui tulevikus, kui laps juba õpib koolis (Niilo & Kikas, 2008). Mangul on tähtis roll õppimises ning tal on tähtis osa õppimise protsessis, ta laseb lõõgastuda, mitte tunda otsest muret õppimise pärast, toob vaheldust ning roomu. Laps unustab mängimise ajal, et ta tegelikult õpib (Tuuling, 2009). Siit saab järeldada, et mängu ja õppimist käsitletakse kui ühendatud tegevusi ning õpetajal on mängus kui ka õppimises tähtis juhendav roll (Niilo & Kikas, 2008).

Soimeruhmas vajab laste tegevus täiskasvanu laialdasemat osavõttu ja koos tegutsemist (Häidkind & VILLEMS, 2014). Täisealise abi, toetus ning korraldatud tegevused on alustalaks lasteaias lapse arendamise ja toetamise juures. Tegevusi organiseeritakse õppekava alusel õpetajate poolt (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008). Kuid kuidas eesmärke õppekavast selgeks saadakse, see oleneb juba õpetaja valitud oppeviisist. Õpetaja toos on arengusuhhologia teadmine kindlasti väga vajalik, õpetaja peab olema teadlik arengu maha jaamustest ning kõrvalekalletest, mis võivad tekkida arengus (Strebeleva, 2010).

Tähtsal kohal on koolieelses eas mängud ja tegevused, mis hõlmavad käte mootorikat ning toetavad käte mootorika arengut ning sõrmede liikumist ehk peenmootorikat. Nendeks tegevusteks võivad olla näiteks, detailide kokku panemine või selekteerimine, asjade ümber tõstmine uhast kohast teise, erinevate või sarnaste tunnuste alusel asjade sorteerimine (Saarso, s.a.). Haaramise arendamiseks ning toetamiseks soovitatakse lapsele kätte anda esemeid, mis mahuvad talle nii ühte kätte, kui ka esemeid mida laps peab haarama kahe käega. Samuti soovitatakse anda lapsele märku, et laps annaks eseme teise inimese kätte, nii harjutab laps esemest lahti laskmist. Näiteks erinevate legodega ehitamine või erinevate topside üksteise sisse panemine arendab haaramist (Specialist childrens services, s.a.).

Pintsetivõtte arendamiseks soovitatakse lapse ette panna väikeseid esemeid ja lasta neil need esemed üles võtta. Näiteks nõöbid, klaaskuulid. Tähelepanu tuleks kindlasti pöörata sellele, et laps neid asju alla ei neelaks. Samuti soovitatakse lapsele ka palju näputoitu anda. Näputoidu üles võtmise ajal kasutab laps samuti pintsetivõtet (Nall, 2018).

Kahe käe koos kasutamise toetamiseks soovitatakse hoida paberit teise käega kinni, kui joonistatakse või lõigatakse; mängida legodega; patsutada ühe käega pead ja teise käega teha kõhu peal ringjaid liigutusi; avada pudeleid ja erinevaid karpe; kuulata ja teha liigutusi laulude järgi, mis hõlmavad pead, õlgu, põlvi ja varbaid (Ninewells hospital..., s.a.).

Pliiatsihoiu arendamiseks ja paremaks muutmiseks soovitatakse lapsele ette näidata õiget pliiatsihoidu (kuidas sõrmed peaksid asetsema pliiatsil) ja proovida lapsel ise hoida pliiatsit ning aidata lapsel sõrmed õigesse positsiooni saada. Julgustage last päevas paar minutit pliiatsit käes hoidma ning andke lapsele tagasiside. Andke lapsele huvitavaid ja lõbusaid pilte, kus on erinevad mustrid või mida saab värvida erinevate värvidega. Lisaks soovitatakse lapsega näiteks mängida „Trips-traps-trull“ mängu, kirjutada poenimekirju, pidada päevikut (The royal children's..., s.a.).

Õige lusikahoiu toetamiseks soovitatakse lapsel mängida erinevaid ehitusmänge, voolida voolimismassiga, värvida ning joonistada, kühvliga kühveldada liiva või kive ämbrisse. Kaasata last kokkamisesse, lasta lapsel lusikaga segada. Lapsele tuleks varakult juba tutvustada lusikat (Virgin care, s.a.).

Tegevuste planeerimisel tuleks tähelepanu pöörata mõlemale käele (Saarso, s.a.). Arendamise abil muutuvad sitkemaks lapse lihased, paremaks läheb lapse silma- ja käe koostöö (Tuuling, 2009). Peenmootorika hea areng väikelapse elus aitab lapsel paremini tulevikus toime tulla haridust omandades, sotsiaalsetes suhetes ja isiklikus elus (Higuera, 2018). Tegevustel on tähtis osa peenmootorika arengus, eriti tuleks tähelepanu pöörata peenmootorikale ning seda arendavatele tegevustele, siis kui laps on sõimealine. Neid mängu mängides paraneb lapse peenmootorika, silmamõõt ning silma- ja käe koostöö (Strebeleva, 2010).

Peenmootorika jaguneb mitmeks võtteks ja oskuseks. Iga peenmootorika võtte ja oskuse vajab tähelepanu ning arendamist. Nende võtete ja oskuste arendamisega tuleks alustada juba varakult. Mäng on lapse peamine tegevus ning läbi mängu lapsed õpivad. Seetõttu on oluline läbi mängu teha tegevusi, mis arendavad lapse peenmootorikat.

2-3-aastase lapse peenmootorika areng

Sõimeealises vanuses on suurem ülekaal liigutuste toetamisel ja et laps hakkaks ennast rohkem liigutama ning et hakkaks arenema liikumisoskus. Mitmekesised ja erinevad tihedalt kasutatavad tegevused on abiks, et kujuneksid välja liikumisoskused. Liikumisoskuste kujunemise juures kasutatakse lühikest aega kestvaid tegevusi, sest laste keskendumisvõime on veel väike (Oja, 2008). Peenmootorika arendamisel sõimeeas on oluline koht seostatud tegevustel (Strebeleva, 2010). Tegevused, mis hõlmavad ning arendavad peenmootorikat, arendavad lisaks ka lapse mõtlemist. Laps peab mõtlema näiteks, kuidas midagi sorteerida, paigutada esemeid ning leidma sealjuures erinevusi (Saarso, s.a.).

Laps peaks esiteks näitama üles huvi nende käeliste tegevuste vastu, mida peamiselt alustab täisealine ehk lasteaias on õpetaja tegevuste alustajaks. Näiteks voolimistegevuste puhul peab laps olema teadlik modelleerimismassi omadustest (kui teineteise külge vajutada modelleerimismassi tükke, siis jäävad need tükid teineteisega kokku) ja olema rahul tegutsemisest modelleerimismassiga. Tegevused, mida sõimeealine laps peaks oskama modelleerimismassiga teha on mitmeid. Laps teeb peopesade abil ümarvorme, ta näpistab massist tükke ning liidab neid, venitab massi ja teeb sinna sõrmede või pulgaga auke. Lisaks peaks oskama laps muutma sõrmede abil modelleerimismassi vormi, varjama peopesasse modelleerimismassi ja ulatama modelleerimismassi enda ühest käest teise kätte (Tammiste lasteaed, 2017).

Maalimise puhul peaks sõimeealine laps alustama näpüvärvidega. Täiskasvanu märkusel peaks sõimeealine laps hoidma korrektselt lusikat/kahvlit, kirjutus- ja joonistusvahendeid (Higuera, 2018; Tammiste lasteaed, 2017). Laps peaks olema suuteline tõmbama joont ülevalt alla ning vasakult parema, tegema sirgeid ja lainelisi jooni ning täppe. Laps peaks oskama rebimis- ja kortsutamistehnikat. Algus järgus peaksid hakkama kujunema oskused, kus laps hakkab joonistama erinevaid ära tuntavaid esemeid (näiteks inimene, puu) (Tammiste lasteaed, 2017).

Toetamaks sõimeealise lapse peenmootorikat soovitatakse lasta ettelugemisel lapsel keerata raamatulehti; mängida mängu ja laulda laule, kus laps saab liigutusi järgi teha; julgustada last ehitama klotsides torni, viiest või rohkemas klotsist; veeretada lapsele palli ja siis paluda lapsel pall tagasi veeretada (Help me grow, s.a.). Kui süüa tehakse, saab lapsel paluda koostisosi valada või segada. Koos lapsega piltmosaiiki kokku panna, mängida lauamänge, mis sisaldavad täringu veeretamist, lasta lapsel aidata katta lauda. Täiskasvanu saab asetada väikesed asju topsidesse ja paluda lapsel pintsettidega need välja võtta. Savi

lahti rullimine, pätsiks ja lamedaks tegemine aitab samuti kaasa peenmootorika arengule (Higuera, 2018).

Tegevused, mis arendavad peenmootorikat ei pea olema ilmtingimata rasked. Peenmootorikat arendab juba isegi see, kui kaasata last näiteks söögi valmistamisesse või kui laps mängib legodega. Igapäeva elus on mitmeid tegevusi, kuhu saab last kaasata ning mis arendab peenmootorikat. Tegevused, mis hõlmavad peenmootorikat arendavad lisaks ka teisi lapse arenguvaldkondi.

Õppematerjali koostamise põhimõtted

Õppematerjal koosneb 13-st mängulisest tegevusest. Mänguliste tegevuste koostamise juures lähtuti sellest, et kogu õppematerjali koostamise jooksul saaksid kasutatud kõik võtted, mida laps peab peenmootorikas omandama. Peenmootorilised võtted arenevad astmeliselt, esimesena kujuneb haaramine, ning peale seda pintsetivõte ja mõlema käe koostoitmine (Karvonen, 2003). Kuna peenmootorika on tähtis ka kirjutamise arendamisel (Victoria state government, 2019), siis sooviti mänguliste tegevuse kaudu eraldi arendada õiget pliiaitsihoidu. Mitmed allikad (Higuera, 2018, Kid Sense..., s.a., Logsdon, 2020, Saarso, s.a.) on rõhutanud peenmootorika tähtsust eneseteenindamise juures, sealjuures söömise juures, sellega koos tekkis soov eraldi lusikahoidu arendada.

Mäng on lapse jaoks lapse elu organiseerimise, kasvatuse- ja arenguvahend (Tuuling, 2009), siis peavad olema koostatud tegevused mängulised. Kuna lapse kesknärvisüsteem on kõige vastuvõtlikum lapse esimestel eluaastatel (Oja, 2008) ning kuna selles tööst on fookuses lapsed vanuses 2-3-eluaastat, oli antud töös üheks mängude koostamise kriteeriumiks eakohasus. Lapsele peab rääkima ning selgitama asju mõistetavalt ning kergelt (Männamaa & Marats, 2009), seetõttu peavad koostatud tegevused ning nende juhised olema arusaadavad.

Mänguliste tegevuse koostamise üheks kriteeriumiks on aktiivsus, kuna mängimine äratab lapses üles huvi ning tahtmist, tekitab väljakutset ja mis kõige tähtsam, on lapse jaoks huvitav. Oluline ei ole midagi lihtsalt teha, vaid oluline on aktiivselt võtta osa (Ugaste, Tuul & Väik, 2009). Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavas (2008) on täheldatud, et planeerides erinevaid õppe ning kasvatustegevusi lõimitakse need erinevate õppevaldkondade vahel, selletõttu on üheks mänguliste tegevuste koostamise põhimõtteks lõimitus.

Lasteaias on teistele valdkondadele aluseks valdkond Mina ja keskkond (Kala, 2009), seetõttu on kriteeriumiks lõimida mängulised tegevused peamiselt valdkond Mina ja

keskkonnaga, lõimimise kriteeriumi tõttu lõimitakse ka teisi valdkondi, mis aitaksid kaasa peenmootorika arendamisele.

Mitmete lasteaegade õppekavades (Parksepa lasteaia õppekava, 2012; Tallinna lille lasteaed, 2021; Rapla lasteaed Naksitrallid, 2018) on juhitud tähelepanu erinevate materjalide ning vahendite olulisusele ning säästlikult kasutamisele. Seega sooviti mänguliste tegevuste koostamisel, et materjalid ning vahendid oleksid mitmekülgsed ning säästlikud, lisandusid mängulised tegevused, kus saab kasutada ainult käsi. Mänguliste tegevuste koostamise juhises märgiti ära tegevuse nimi, laste arv ning vanus, eesmärk, ettevalmistavad tegevused ning mängukäik.

Bakalaureusetöö eesmärk ja uurimisküsimused

Peenmootorika on oskus teha liigutusi väikeste käte- ja randmelihastega, sealjuures on peenmootorikat määratletud, kui käte ja silmade koostöö (Saarso, s.a.). Kehv peenmootorika ning puuduvad oskused peenmootorikas võivad mõjutada lapse iseseisvust (Kid Sense..., s.a.; Logsdon, 2020), eneseteenindust (Saarso, s.a.) ja enesehinnangut (Sookdeo, 2014). Lapse õppeedukas võib kahjustuda ning mänguvõimalused on piiratud (Kid Sense..., s.a.). Lisaks on nutiseadmete liigne kasutamine on ajaga laste peenmootorikale kehva mõju avaldanud (Hill, 2018). Erinevad uuringud (Suggate, Pufke & Stoeger, 2019; Valadi & Gabbard, 2018; Dehghan, Mirzakhani, Rezaee & Tabatabaee, 2017; Cameron, Cottone, Murrh & Grissmer, 2016) rõhutavad ka peenmootorika rolli nii eneseteeninduse kui õppetöös edasijõudmisel. Igapäeva elus ning hariduses ette tulevate tegevustes on peenmootorika väga vajalik (Kid Sense..., s.a.).

Eelnevast tulenevalt on oluline peenmootorikat arendada. Autorile teadaolevalt ei ole varasemalt koostatud eestikeelset peenmootorikat arendavat õppematerjali 2-3-aastastele lastele. Sellest tulenevalt on bakalaureusetöö eesmärgiks koostada peenmootorikat arendav õppematerjal 2-3-aastastele lastele ning välja selgitada ekspertide hinnangud ja arendussoovitused mängulistest tegevustes koosnevale õppematerjalile. Sellele tuginedes on koostatud järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas hindavad eksperdid loodud tegevuste sobivust 2-3-aastastele lastele (eakohasus, arusaadavus, mängulisus, lõimitus, laste aktiivsus)?
2. Kuidas hindavad eksperdid loodud tegevuste sobivust peenmootorika arendamiseks 2-3-aastaste lastega?
3. Milliseid arendussoovitusi annavad eksperdid loodud tegevuste täiendamiseks?

Metoodika

Valim

Bakalaureusetöö uuritavad valiti kriteeriumvalimi alusel, kus ekspertideks valiti neli lasteaiaõpetajat Tartu linna lasteaedadest. Ühe eksperdi leidmisel oli abiks juhendaja, ülejäänud kolm eksperti leiti tutvuse kaudu. Ekspertide valikul lähtuti sellest, et nad töötaksid kõik erinevates lasteaedades, kuid töötaksid mängude läbiviimise ning küsimustiku täitmise hetkel 2-3-aastaste lastega. Ekspertide taustaandmed on toodud tabelis 1.

Tabel 1. Lasteaiaõpetajate-ekspertide taustaandmed

	Haridus	Tööstaaž	Tööstaaž 2-3-aastaste lastega
Ekspert nr 1	Koolieelne pedagoogika, magister	39-aastat	5-aastat
Ekspert nr 2	Kõrgharidus	35-aastat	35-aastat
Ekspert nr 3	Omandamisel olev koolieelse lasteaiaõpetaja bakalaureusekraad	Vähem kui 1-aasta	4-kuud
Ekspert nr 4	Omandamisel olev koolieelse lasteaiaõpetaja bakalaureusekraad	3-kuud	3-kuud

Andmekogumine

Ekspertidelt hinnangu ning arendussoovituste saamiseks koostati küsimustik. Küsimustiku aluseks oli Leola (2011) bakalaureusetöö küsimustik, mida muudeti vastavalt selle töö uurimisküsimustele. Küsimustikus koostatud väited tuginesid teoreetilistele materjalidele. Lasteaiaõpetajate-ekspertide taustaandmete avamiseks uuriti lasteaiaõpetajate-ekspertide vanuse, tööstaaži ning praeguse tööstaaži kohta 2-3-aastaste lastega. Lasteaiaõpetajad-ekspertidid viisid mängulised tegevused läbi 2-3-aastaste lastega ning täitsid vastavalt sellele küsimustiku. Küsimustikku täites andsid lasteaiaõpetajad-ekspertidid kirjaliku hinnangu iga tegevuse kohta eraldi. Iga mängulise tegevuse kohta oli küsimustikus kasutusel 5-palline Likerti skaala, kuhu vajadusel sai lisada kommentaare. Likerti skaala koosnes 5-pallist, mille igal pallil oli kindel tähendus: 1-ei nõustu, 2-vähesel määral nõus, 3-nii ja naa, 4-peaaegu nõus, 5-täiesti nõus. Arendussoovituste lisamiseks oli vaba rida.

Bakalaureusetöö koostaja kontakteerus kolme lasteaiaõpetajate-ekspertidega e-maili teel ning ühe lasteaiaõpetaja-ekspertiga suuliselt. Kolme lasteaiaõpetaja-eksperti nõusolek uurimuses osalemiseks küsiti e-maili vahendusel, ühe õpetaja puhul küsiti nõusolek suuliselt.

Bakalaureusetöö koostaja poolt loodud mängulised tegevused ning küsimustik edastati kõigile lasteaiaõpetajatele-ekspertidele e-maili vahendusel ning küsimustik saadi tagasi lasteaiaõpetajatelt-ekspertidelt e-maili vahendusel.

Andmeanalüüs

Uurimistöö käigust saadud andmeid analüüsitakse kirjeldava statistika ja kvalitatiivse sisuanalüüsile tuginedes. Andmeanalüüsi tulemused antakse edasi teksti kui ka tabelina. Lasteaiaõpetajate-ekspertide poolt saadetud küsimustikke uuriti põhjalikult. Lasteaiaõpetajad-ekspertid andsid küsimustikus iga tegevuse kohta igale väitele hinde vastavalt 5-pallisele Likerti skaalale. Nendele hinnetele tuginedes arvutati välja aritmeetiline keskmine. Keskmised hinded koondati ühisesse tabelisse. Tabelist saadud tulemusi analüüsiti ning tulemused edastati tekstina. Lasteaiaõpetajatelt-ekspertidelt saadud iga mängulise tegevuse hinnang eakohasuse, arusaadavuse, mängulise, lõimituse, laste aktiivsuse kohta koondati ühisesse tabelisse. Tabelist saadud tulemusi analüüsiti ning edastati tekstina. Arendussoovitusi analüüsiti kirjalikult tulemused edastati tekstina. Sõltuvalt ekspertide hinnangust tehti mängulistest tegevustes parandusi.

Tulemused ja arutelu

Kuidas hindavad eksperdid loodud tegevuste sobivust 2-3-aastastele lastele (eakohasus, arusaadavus, mängulisus, lõimitus, laste aktiivsus)

Esimeseks uuriti kui eakohased, arusaadavad, mängulised, lõimitud ja aktiivsed on õppematerjali tarbeks loodud 13 mängulist tegevust. Keskmistest hinnetest ilmneb (vt tabel 2), et enamus tegevusi hindasid eksperdid eakohaseks kasutamaks 2-3-aastaste lastega. Tegevus number 1 ja tegevus number 2 keskmine hinne oli pigem madal ning sellest saab järeldada, et lasteaiaõpetajate-ekspertide hinnangul ei olnud need tegevused eakohased kasutamaks neid 2-3-aastaste lastega.

Arusaadavus - sellega sooviti teada saada, kui arusaadav on iga mänguline tegevus lapse jaoks. Lasteaiaõpetajad eksperdid hinnangutest ilmneb (vt tabel 2), et koostatud tegevused on arusaadavad 2-3-aastaste laste jaoks.

Lasteaiaõpetajad-ekspertid hindasid, et kõik tegevused on mängulised 2-3-aastaste laste jaoks, tabelis 2 välja toodud kõrged hinded kinnitavad seda. Lasteaiaõpetajate-ekspertide hinnangul (vt tabel 2) on õppematerjali jaoks loodud peaaegu kõik (v.a üks

tegevus) tegevused lõimitud. Tegevus number 12 hinnati madalama keskmise hindegaga, kui teisi tegevusi. Sellest järeldab autor, et lasteaiaõpetajate-ekspertide arvates on 12 tegevus on vähese lõiminguga.

Aktiivsusega sooviti teada saada kuivõrd aktiivsed on lapsed tegevustes.

Lasteaiaõpetajate-ekspertide poolt antud kõrgetest hinnangutes (vt tabel 2) saab järeldada, et tegevused on laste jaoks aktiivsed ning tegevuses on lapsed aktiivsed.

Tulemustest selgus, et koostatud mänguliste tegevuste tunnused (eakohasus, arusaadavus, mängulisus, lõimitus, laste aktiivsus) on sobivad 2-3-aastastele lastele. Saadud tulemused on loogilised, kuna mängulisi tegevusi koostades üritas bakalaureusetöö autor võimalikult lihtsad mängulised ja erinevad tegevused koostada. Kikas (2008) on samuti nõus, et koostades lastele õppegevusi on oluline arvestada laste vanuse kui ka tema arengutasemega. Samuti ütleb Männamaa ja Marats (2009), et lapsele peab rääkima ning selgitama asju arusaadavalt ning kergelt. Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavas (2008) on täheldatud, et planeerides erinevaid õppe- ning kasvatusgevusi on tähtis lõimida need erinevate õppevaldkondade vahel. Koostades lapsele tegevusi peavad need olema mängulised. Koolieelse lapse peamine tegevus on mäng, mäng saadab last pidevalt erinevaid tegevusi tehes. Mäng on lapse jaoks tema elu organiseerimise, kasvatus- ja arenguvahend (Tuuling, 2009), laps õpib kõige paremini ise tegutsedes ning asju läbi tehes (Kikas, 2008), sealjuures oluline ei ole midagi lihtsalt teha, vaid oluline on aktiivselt võtta osa (Ugaste, Tuul & Väik, 2009).

Tabel 2. Lasteaiaõpetajate-ekspertide keskmised hinnad tegevuste tunnustele

	Eakohasus	Arusaadavus	Mängulisus	Lõimitus	Laste aktiivsus
Tegevus nr 1	2,5	4,0	3,5	4,25	3,5
Tegevus nr 2	2,75	3,5	4,25	3,5	4,0
Tegevus nr 3	5,0	5,0	5,0	4,5	4,75
Tegevus nr 4	5,0	5,0	5,0	4,0	5,0
Tegevus nr 5	3,5	4,0	3,75	4,0	4,0
Tegevus nr 6	3,0	4,0	3,25	4,0	4,0
Tegevus nr 7	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Tegevus nr 8	4,5	4,75	4,75	3,75	4,5
Tegevus nr 9	4,25	4,75	4,25	4,0	4,5
Tegevus nr 10	3,6	4,0	4,25	4,75	3,75
Tegevus nr 11	4,25	5,0	5,0	5,0	5,0
Tegevus nr 12	4,5	5,0	5,0	2,5	4,5
Tegevus nr 13	5,0	5,0	5,0	4,0	5,0

Märkus. Numbrid tabelis näitavad aritmeetilist keskmist

Kuidas hindavad eksperdid loodud tegevuste sobivust peenmootorika arendamiseks 2-3-aastaste lastega

Uurimuse teiseks uurimisküsimuseks on teada saada, kuidas hindavad eksperdid loodud tegevuste sobivust peenmootorika arendamiseks 2-3-aastaste lastega.

Mänguline tegevus number 1 „Vaata me ning voolime!“ hinnati, et tegevus võib olla 2-3-aastastele lastele pigem raske. Lasteaiaõpetajad eksperdid andsid väitele, „Tegevus on sõimeealise lapse jaoks raske“ keskmiseks hindeks 3,75 (vt tabel 3), väitele „Tegevuses kasutatavad vahendid on sõimelapsele sobilikud“ keskmiseks hindeks on 3,25 (vt tabel 3). Tegevuse eesmärgiks oli toetada lapse peenmootorika oskuse(haaramisoskus, kahe käe koos kasutamine) kujunemist ning toetada voolimisoskuse kujunemist. Väitele, „Tegevus toetab haaramisoskuse kujunemist“ andsid eksperdid-lasteaiaõpetajad head punktid, mis tegi keskmiseks hindeks kokku 4,5 punkti (vt tabel 3). Väitele, „Tegevus toetab kahe käe koos kasutamise kujunemist“ andsid eksperdid-lasteaiaõpetajad samuti head punktid, keskmiseks hindeks tuli 4,0 punkti (vt tabel 3). Keskmistest hinnetest võib järeldada, et eksperdid on arvamusel, et tegevuse eesmärk on antud mängulises tegevuses täidetud.

Tulemustest selgub, et mänguline tegevus number 1 on sobilik peenmootorika arendamiseks, kuid ei sobi 2-3-aastastele lastele. Võimalik selgitus, miks ei sobi antud tegevus 2-3-aastastele on kuna tegevuses kasutatavad pildid, mille järgi laps voolima peaks on liiga rasked 2-3-aastaste laste jaoks. Pildid peaksid olema kergemad ja nendel kujutatavad detaili kooskõlas 2-3-aastase lapse voolimisoskusega. Saadud tulemused on kooskõlas teooriaga, mis ütleb, et 2-3-aastased lapsed peaksid oskama tegema peopesade abil ümarvorme, venitama voolimismassi ning sõrmede või pulga abil tegema auke. 2-3-aastane laps peaks voolimismassist näpistama tükke ning liitma neid (Tammiste lasteaed, 2017).

Lasteaiaõpetajad-eksperdid hindasid, et tegevus number 2 „Kopp, kopp, mis on?“ on sobiv peenmootorika arendamiseks, kuid mitte 2-3-aastaste lastega. Mängulises tegevuses number 2 hinnati lasteaiaõpetajate-eksperptide poolt kaks väidet kõrge keskmise hindega (vt tabel 3), mis tõestab, et mänguline tegevus number 2 ei sobi 2-3-aastastele lastele peenmootorika arendamiseks. Väide „Tegevus on sõimeealise lapse jaoks raske“ sai keskmiseks hindeks 3,75 ja väide „Tegevuse juhised on sõimeealise lapse jaoks raske“ 2,5 (vt tabel 3).

Tulemustest selgub, et mänguline tegevus number 2 ei ole sobilik peenmootorika arendamiseks 2-3-aastastele lastele. Võimalik selgitus, miks saadi sellised tulemused on, kuna tegevuse juhised on keeruline laste jaoks ning neil on raske mängureeglitest aru saada.

Antud tulemus ja selgitus on kooskõlas Männamaa ja Marats (2009) on öelduga: „Lapsele peab rääkima ning selgitama asju mõistetavalt ning kergelt“.

Mängulise tegevuse number 3 „Värvilised nõõbid“ küsimustikus esitatud väited said enamasti kõik kõrged keskmised punktid (vt tabel 3). Lasteaiaõpetajad-eksperdid olid ühel arvamusel, et tegevus ei ole 2-3-aastaste laste jaoks raske, tegevuses kasutatavad vahendid on sõimeealisele lapsele sobilikud ning et tegevus toetab lusikahoiu kujunemist, sealjuures arendab ka teisi peenmootorika võtteid (vt tabel 3).

Tulemustest selgub, et mänguline tegevus number 3 on sobiv peenmootorika arendamiseks 2-3-aastastele lastele. Seda tulemust saab selgitada mitmeti. Tegevuses kasutatavad vahendeid oli vähe, ühte kindlat vahendit(lusikas) mida tegevuses kasutati on 2-3-aastasel lapsel pidevalt kasutusel(kas siis näiteks lusikas söömiseks või kühvel õues kaevamiseks, mida hoitakse samamoodi käes nagu lusikat). Saadud tulemused on kooskõlas teooriaga, õige lusikahoiu toetamiseks soovitatakse lapsel mängida erinevaid ehitismänge, voolida voolimismassiga, värvida ning joonistada, kühvliga kühveldada liiva või kive ämbrisse. Kaasata last kokkamisesse, lasta lapsel lusikaga segada (Virgin care, s.a.).

Tegevus number 4 „Lähme liigume!“ hinnati sarnaselt tegevusele number 3. Eksperdid olid samal arvamusel, et tegevus on sobiv peenmootorika arendamiseks(tegevuse eesmärk arendada käte liikuvust sai positiivse keskmise hinde, 5,0), tegevuses kasutatavad vahendid on sõimelapsele sobilikud, tegevus ise ega tegevuse juhised ei ole 2-3-aastasele lapsele raske (vt tabel 3).

Tulemustest selgus et antud tegevus on sobiv peenmootorika arendamiseks 2-3-aastaste lastega. Võimalik selgitus, miks saadi antud tulemus on, et antud mängulises tegevuses said terve tegevuse lapsed ise läbi teha. Kikas (2008) on samuti väitnud: „Kõige paremini õpib laps ise tegutsedes ja asju läbi proovides“.

Tegevuses number 5 „Kass ja koer“ andsid lasteaiaõpetajad-eksperdid väitele „Tegevus on sõimeealise lapse jaoks raske“ keskmiseks hindeks 2,75 (vt tabel 3), lasteaiaõpetajate-ekspertide hinnangust saab järeldada, et tegevus number 5 on 2-3-aastastele lastele keskmise sobivusega. Väitele „Tegevus on sobiv peenmootorika arendamiseks“ andsid lasteaiaõpetajad-eksperdid keskmiseks hindeks 3,5, mida saab pidada samuti keskmise väärtusega hindeks.

Tulemustest ilmneb, et mänguline tegevus number 5 on keskmise sobivusega arendamiseks peenmootorikat 2-3-aastaste lastega. Sellised tulemused võisid tulla, kuna võimalik, et tegevus on laste jaoks liiga pikk ning lapsed ei suuda kaua keskenduda. Tulemust

toetab Oja (2008) teooria, mis ütleb et liikumisoskuste kujunemise juures kasutatakse lühikest aega kestvaid tegevusi, sest laste keskendumisvõime on veel väike.

Mängulise tegevuse number 6 „Kujundid“ eesmärk on toetada õige pliiatsihoiu kujunemist ning üldist peenmootorikat, eksperdid andsid väitele „Tegevus on sobiv peenmootorika arendamiseks“ 4,0 punkti, väitele „Tegevuses kasutatavad vahendid on sõimeealisele lapsele sobilikud“ 3,5 punkti. Eksperdid olid arvamisel, et tegevus ise ja tegevuse juhised on 2-3-aastase lapse jaoks liiga raske (vt tabel 3).

Tulemustest selgub, et lasteaiaõpetajad-eksperdid pidasid mängulist tegevust number 6 sobivaks peenmootorika arendamisel, kuid mitte 2-3-aastaste lastega (tegevus ja juhised lapse jaoks raske). Antud tulemused võisid tulla, kuna tegevuses oli kasutusel sõnavara, millest laps ei pruugi aru saada ning sellest tulenevalt ei saa laps aru, mida tegema peab. Tulemustest selgus, et tegevuse ei sobi peenmootorika arendamiseks 2-3-aastastele, tegevuse ise ning juhised on raske. Teooria aga ütleb, et lapsele antavad selgitused peavad olema mõistetavad ja lihtsad (Männamaa & Marats, 2009).

Mängulise tegevuse number 7 „Loomad liiguvad“ puhul olid lasteaiaõpetajad-eksperdid ühel arvamisel, et mänguline tegevus number 7 on sobilik peenmootorika arendamiseks 2-3-aastaste lastega. Kõik lasteaiaõpetajad-eksperdid andsid väga head punktid küsimustikus esitatud väidetele (vt tabel 3). Üks lasteaiaõpetaja-ekspert andis kommentaari: „Vahva mäng“. Teine lasteaiaõpetaja-ekspert andis samuti positiivse kommentaari: „Väga tore ja mänguline tegevus, sobib hästi näiteks õppetegevuse keskel kasutada, et lapsed suudaksid pärast jälle keskenduda“.

Tulemustest selgus, et mänguline tegevus number 7 on sobiv peenmootorika arendamiseks 2-3-aastaste lastega. Saadud tulemus on loogiline, kuna tegevuses said lapsed kogu tegevust algusest peale ise teha, õpetaja näitas liigutuse ette ja lapsed tegid järgi, lisaks oli tegevus mänguline. Tulemust toetab teooria, mis ütleb, et asju ise läbi tehes ning proovides, õpib laps kõige paremini (Kikas, 2008) ja toetamiseks sõimeealise lapse peenmootorikat soovitatakse tegevusi, kus laps saab liigutust järgi teha (Help me grow, s.a.; Kikas, 2008).

Mänguline tegevus nr 8 „Sportlased“ on lasteaiaõpetajate-eksperptide poolt üks kõige paremaid hinnanguid saanud tegevus (vt tabel 3). Enamus väidetele, mis olid esitatud küsimustikus mängulise tegevuse number 8 kohta andsid lasteaiaõpetajad-eksperdid maksimum punktid. Maksimum punktid said nii väited vahendite sobivuse kohta, kui ka sobivus peenmootorika arendamiseks (vt tabel 3). Üks lasteaiaõpetaja-ekspert andis küsimustikus positiivse kommentaari: „Sõimeealistel lastel on paljudel raskusi

peenmootorikaga, seega on see hea, kui mänguline harjutus näppude liikuvuse arendamiseks“. Tegevuse eesmärgiks on toetada sõrmede liikuvust.

Tulemustest selgus, et mänguline tegevus number 8 on sobiv peenmootorika arendamisel 2-3-aastaste lastega. Saadud tulemused on loogilised, kuna antud tegevuses saavad lapsed enda käsi kasutada (sõrmed). Saadud tulemused on kooskõlas teooriaga, mis ütleb et tähtsal kohal on koolieelses eas mängud ja tegevused, mis hõlmavad käte mootorikat ning toetavad käte mootorika arengut ning sõrmede liikumist ehk peenmootorikat (Saarso, s.a.).

Tegevuses number 9 „Jalgratturid“ andsid lasteaiaõpetajad-eksperdid hinnangut mitmele väitele, väidete keskmiseks hindeks saadi kõrged punktid (vt tabel 3), mis tõendavad, et loodud tegevus sobib peenmootorika arendamiseks 2-3-aastaste lastega. Kõrge väärtusega keskmistest hinnetest (vt tabel 3) selgub, et lasteaiaõpetajad-eksperdid arvavad, et mänguline tegevus number 9 ei ole sõimeealise lapse jaoks raske, tegevus on sobiv peenmootorika arendamiseks ning tegevuses kasutatavad vahendid on sõimeealise lapsele sobilikud. Tegevuse eesmärgiks on toetada sõrmede liikuvust. Lasteaiaõpetajad-eksperdid on ühel arvamusele ning on nõus (vt tabel 3), et tegevus toetab sõrmede liikuvust.

Tulemustest selgus, et mänguline tegevus number 9 on sobiv peenmootorika arendamiseks 2-3-aastaste lastega. Üks võimalik selgitus, miks antud tulemus saadi võib olla, et tegevuses puudusid konkreetset vahendit ning lapsed said algusest lõpuni ise tegevuse (õpetaja ette näitamisel) läbi viia. Teooriale tuginedes saab tulemuste kohta öelda, et sõrmede liikuvuse parandamiseks tehtavad harjutused on tähtsad (Saarso, s.a.), tähtis on ka asju ise läbi teha (Kikas, 2008) ning sõrmede liikuvust saab toetada tehes tegevus, kus õpetaja on ettenäitaja ja laps saab liigutust järgi teha (Help me grow, s.a.).

Lasteaiaõpetajad-eksperdid hindasid mängulise tegevuse nr 10 „Lokkis juuksed“ väite „Tegevus on sõimeealise lapse jaoks raske“ skaalal täiesti nõus, peaaegu nõus, ei nõustu, nii ja naa. Väitele „Tegevuses kasutatavad vahendid on sõimelapsele sobilikud“ andsid eksperdid keskmiseks hindeks 4,25 ning väitele „Tegevus on sobiv peenmootorika arendamiseks“ 4,75 (vt tabel 3). Tegevuse eesmärgiks on toetada sõrmede osavust ning kahe käe koos kasutamist. Selleks, et teada saada, kas eesmärgid täitusid antud tegevuses esitas bakalaureusetöö autor väited „Tegevus toetab sõrmede osavuse kujunemist“ ja „Tegevus toetab kahe käe koos kasutamise kujunemist“. Väited hinnati keskmiste punktide 4,0 ja 4,75 (vt tabel 3).

Tulemustest selgub, et lasteaiaõpetajad-eksperdid hindasid tegevuse number 10 sobivaks peenmootorika arendamiseks 2-3-aastaste lastega. Üks võimalikest põhjustest, miks

antud tulemused saadi on kuna tegevuses kasutatavad vahendid on 2-3-aastase lapse jaoks tuttavad. Tegevuses oli õpetaja lapsele eeskujuks ning näitas ette, mida tegema peab. Tulemused on kooskõlas teooriaga, mis ütleb 2-3-aastane laps hangib oma teadmised kogemused peamiselt jälgimise ning matkimise teel, seega peab õpetaja planeerima tegevusi, kus laps saab õpetajat jäljendada. Lisaks on tähtis last toetada mitmete aistingutega, sest siis õpib laps seostama erinevate meelte kaudu vastu võetud infot (Kikas, 2008).

Mängulise tegevuse number 11 „Püstised juuksed“ eesmärgiks on toetada kahe käe koos kasutamist. Lasteaiaõpetajad-eksperdid hindasid mängulise tegevuse number 11 sobivaks peenmootorika arendamiseks 2-3-aastaste lastega. Väitele „Tegevus on sobiv peenmootorika arendamiseks“ ja „Tegevus toetab kahe käe koos kasutamise kujunemist“ hindasid eksperdid maksimum keskmise hindega- 5,0 (vt tabel 3). Väitele „Tegevus on sõimeealise lapse jaoks raske“ keskmiseks hindeks tuli kokku 2,0 (vt tabel 3), millest võib järeldada, et tegevus ei ole sõimeealise lapse jaoks raske.

Tulemustest selgus, et mänguline tegevus number 11 on sobiv peenmootorika arendamiseks 2-3-aastaste lastega. Üks võimalikest põhjustest, miks antud tulemused saadi on kuna tegevuses pidi laps pidevalt kasutama kahte kätt ning tegevuses kasutatavad vahendid on 2-3-aastasele lapsele tuttavad, kuna lasteaia kunstitöodes kasutatakse neid vahendeid. Tulemused on kooskõlas teooriaga mis ütleb, et mõlema käe koos kasutamine on tähtis oskus argielus. Kõik inimesed kasutavad mõlemat kätt kogu aeg. Näiteks vajame mõlemat kätt kingapaelade sidumisel, kui lõikame midagi siis ühe käega lõikame ja teise käega hoiame kinni sellest asjast, mida me lõikame ning söömiseks kasutame nuga ja kahvli ja siis on ka mõlemad käed kasutusel (Ninewells hospital..., s.a.).

Tegevus number 12 „Värvilised pärlid“ hinnati lasteaiaõpetajate-eksperptide poolt sobilikuks peenmootorika arendamiseks 2-3-aastaste lastega. Keskmistest hinnetest (vt tabel 3) selgus, et antud tegevus ei ole sõimeealise lapse jaoks raske, tegevuses kasutatavad vahendid on sõimeealise lapsele sobivad ning tegevus toetab pintsetivõtte kujunemist(mis oli tegevuse eesmärgiks).

Tulemustest selgus, et mänguline tegevus number 12 on sobilik peenmootorika arendamiseks 2-3-aastaste lastega. Võimalik põhjendus, miks saadi sellised tulemused on, kuna võte, mida laps tegevuses kasutas on tegelikult igal inimesel kasutusel iga päev ning tegevuses kasutatav pintsetivõte ei valmista lapsele raskusi. Tulemused on kooskõlas teooriaga, mis ütleb, et pintsetivõtte selgeks saamine on hädavajalik. Vanemas eas on pintsetivõtte lapsel abiks kirjutamisel ja arvutihiire kasutamisel. Laps kasutab pintsetivõtet

igapäevastes tegevustes endalegi märkamata (näiteks hoiab käes pliitsit või nõõbib särki). Käe- ja silma koostöö ning jõud kätes toetab seda, et toimuks pintsetivõtte (Nall, 2018).

Tegevus number 13 „Erinevad topsid“ väidet „Tegevus on söimeelise lapse jaoks raske“ hindasid lasteaiaõpetajad-eksperdid 1,25 (vt tabel 3) punktiga, mis tõestab, et tegevus ei ole 2-3-aastaste laste jaoks raske. Lasteaiaõpetajad-eksperdid olid ühel arvamusel, et antud tegevus toetab haaramisvõtte(tegevuse eesmärk) kujunemist ning tegevuses kasutatavad vahendid on söimelapsele sobilikud (vt tabel 3).

Tulemustest selgus, et mänguline tegevus number 13 on sobiv peenmootorika arendamisel 2-3-aastaste lastega. Üks võimalikest põhjustest, miks antud tulemused võisid sellised tulla on, kuna bakalaureusetöö autor tutvus enne mänguliste tegevuste koostamist teooriaga ning tegi endale selgeks, kuidas toetada erinevaid võtteid. Tulemusi ja põhjuseid saab teooriaga seostada mitmeti. Haaramise arendamiseks ning toetamiseks soovitatakse lapsele kätte anda esemeid, mis mahuvad talle ühte kätte (Specialist childrens services, s.a.). Tegevust tehes pidi laps topse haarama ühe käega topse. Lisaks on Specialist childrens services (s.a.) on öelnud, et erinevate legodega ehitamine või erinevate topside üksteise sisse panemine arendab haaramist.

Tabel 3. Ekspertide keskmised hinnangud peenmootorikat puudutavatele väidetele

	Teg 1	Teg 2	Teg 3	Teg 4	Teg 5	Teg 6	Teg 7	Teg 8	Teg 9	Teg 10	Teg 11	Teg 12	Teg 13
Tegevus on sobiv peenmootorika arendamiseks	4,25	4,25	5,0	4,5	3,5	4,0	5,0	5,0	5,0	4,75	5,0	5,0	3,75
Tegevuses kasutatavad vahendid on söimelapsele sobilikud	3,25	3,25	5,0	5,0	4,0	3,5	5,0	5,0	5,0	4,25	4,5	4,0	5,0
Tegevus toetab haaramisõskuse kujunemist	4,5	x	4,0	4,0	x	x	4,0	4,75	5,0	4,0	X	x	5,0
Tegevus toetab pintsetivõtte kujunemist	x	4,0	3,75	3,5	x	x	4,0	4,75	5,0	3,75	X	5,0	x
Tegevus toetab kahe käe koos kasutamise kujunemist	4,0	x	3,25	2,25	4,5	x	x	3,25	3,25	4,75	5,0	x	x
Tegevus toetab õige pliitsihoiu kujunemist	x	x	x	2,5	x	4,5	3,0	3,5	3,5	2,5	X	x	x

Tegevus toetab õige lusikahoiu kujunemist	x	x	5,0	2,5	x	x	3,0	3,5	3,5	2,5	X	x	x
Tegevus toetab teiste peenmootorika osade kujunemist	3,5	3,75	x	x	1,5	3,75	x	x	x	x	5,0	4,0	2,5
Tegevus on sõimeealise lapse jaoks raske	3,75	3,5	1,0	1,0	2,75	3,0	1,5	2,75	2,0	3,25	2,0	2,5	1,25
Tegevuse juhised on sõimeealise lapse jaoks raske	2,5	4,0	1,75	2,0	2,0	3,25	1,25	1,75	1,25	2,75	1,0	1,5	1,0
Tegevus toetab käte liikuvuse oskuse kujunemist	x	x	x	5,0	4,0	x	5,0	x	x	x	X	x	x
Tegevus toetab sõrmede liikuvuse kujunemist	x	x	x	x	x	x	5,0	5,0	5,0	4,0	X	x	x

Märkused. teg – lühend sõnast „tegevus“; x – tegevuses puudub esitatud väide

Milliseid arendussoovitusi annavad eksperdid loodud tegevuste täiendamiseks

Viimaseks sooviti teada saada, kuidas mängulisi tegevusi täiendada. Ekspertidelt saadi vastused viimasele uurimisküsimusele: „Milliseid arendussoovitusi annavad eksperdid loodud tegevuste täiendamiseks?“. Lasteaiaõpetajad-ekspertid andsid arendussoovitusi üheksale mängulisele tegevusele, neli mängulist tegevust lasteaiaõpetajate-ekspertide hinnangul täiendusi ei vajanud.

Mänguline tegevus number 1 „Vaatame ning voolime“ soovitasid lasteaiaõpetajad-ekspertid vaadata üle, mida peaks 2-3-aastane laps voolima oskama ja piltidel kasutama lihtsamaid kujutisi. Autor arvestas arendussoovitustega ja muutis tegevust vastavalt arendussoovitustele, kuna vaadates üle teooriat, leidis autor, et 2-3-aastane laps peaks oskama peopesade abil tegema ümarvorme, näpistama voolimismassist tükke ning liitma neid, venitama massi ja tegema sinna sõrmede või pulgaga auke. Lisaks peaks oskama laps muutma sõrmede abil modelleerimismassi vormi, varjama peopesasse modelleerimismassi ja ulatama modelleerimismassi enda ühest käest teise kätte (Tammiste lasteaed, 2017).

Tegevuses algselt kasutusel olevad pildid olid liiga rasked ning ei lähtunud 2-3-aastase lapse voolimisoskusest.

Mänguline tegevus number 2 „Kopp, kopp, mis on?“ soovitasid lasteaiaõpetajad-ekspertid kasutada 2-3-aastaste laste jaoks sobivamaid vahendeid. Üks lasteaiaõpetaja-ekspert kirjutas, et tegevuses kasutasid klotsi, münti ja pliiatsid. Lisaks kirjutas sama ekspert, et soovitab enne tegevust vaadata üle esemed. Lisaks soovitati kasutada läbipaistvat topsi, et näha, kas eesmärk saab täidetud (kas laps kasutab pintsetivõtet) ning harjutada enne tegevust pintsetivõtet ning kui laps ei arva ära, mis on topsi sees, siis tuleks ikkagi ese välja võtta ning lasta lapsel nimetada, mis see on. Töö autor võtab arendussoovitusi arvesse, kuna tegevus ise peab olema 2-3-aastaste laste jaoks mõistetav ja lihtne, kui aga vahendid tegevuses on lapsele arusaamatud, siis on lapsel raskusi aru saada tegevuse endaga. Autor on muutnud tegevust sobilikumaks 2-3-aastaste laste jaoks. Arendussoovitused ning muudatused ühtivad Männamaa ja Marats (2009) öelduga, et koostatud tegevused peavad olema lapsele arusaadavad ning kerged.

Mänguline tegevus number 3 „Värvilised nõöbid“ arendussoovitusteks oli kasutada põhivärve, lasta lapsel nimetada neid värve ning värvikaart võiks olla lapsele tuttava kujuga, lõpus võiks lapsel lasta nõöbid ära loendada. Töö autor on nõus ja viib tegevusse parandused sisse, et 2-3-aastaste lastega tuleb kasutada põhivärve, värvide nimetamine ning tuttava kujuga värvikaart aitab lapsel värve ja kuju kinnistada, lisaks lisab autor tegevusse nõöpide loendamise. Autor võttis soovitusi arvesse, kuna soovitused andsid palju lõimitust juurde ning ühtib riikliku õppekavaga. Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavas (2008) on täheldatud, et planeerides erinevaid õppe ning kasvatustegevusi lõimitakse need erinevate õppevaldkondade vahel.

Mängulisele tegevusele number 4 „Lähme liigume“ andis üks lasteaiaõpetaja-ekspert soovitus, kuidas mängu rohkem lõimida. Ekspert soovitas, et lasta lapsel ehitada ise rada (näiteks tasapinnalistest klotsidest) oleks tegevus rohkem lõimitud. Autori arvates on soovitus tähelepanu väärt, erinevate õppevaldkondade lõimimine peenmootorikas on hea, kuna alates sünnist kuni kaheksanda eluaastani arendavad ning harjutavad lapsed kogu aeg mootorikat ja motoorseid oskuseid ning lõimivad neid erinevate arengu valdkondade vahel (Victoria state government, 2019). Autor võttis soovitusi arvesse ning lisis mängulisse tegevusse number 4 lõimingu soovitusi.

Mänguline tegevus number 5 „Kass ja koer“ soovitasid lasteaiaõpetajad-ekspertid tegevuses oleva teksti lühemaks ning lihtsamaks muuta. Autor on nõus sellega ning arvestas sellega ja muutis teksti. Lasteaiaõpetaja-eksperti ning autori jaoks on kooskõlas teooria, mis

ütleb, et lapsele peab rääkima ning selgitama asju mõistetavalt ning kergelt (Männamaa & Marats, 2009) lisaks ka teooria, mis ütleb, et liikumisoskuste kujunemise juures kasutatakse lühikest aega kestvaid tegevusi, sest laste keskendumisvõime on veel väike (Oja, 2008).

Mänguline tegevus number 6 „Kujundid“ hindasid lasteaiaõpetajad-eksperdid liiga raskeks 2-3-aastaste laste jaoks ning andsid arendussoovitusi, kuidas muuta tegevus sobilikumaks 2-3-aastaste laste jaoks. Eksperdid olid arvamisel, et laps ei värvi kujundi piirjoont, vaid pigem kujundi seest. Autor on lasteaiaõpetajate-eksperptide nõus, et piirjoone värvimine võib osutada raskeks ja 2-3-aastastel lastel on kergem värvida kujund seest ära. Autor on lisaks arvamisel, et laps ei pruugi teada esiteks, mis on piirjoon. Autor on viinud tegevusse muudatused sisse, kuna mängulises tegevuses number 6 on oluline, et lapsele oleks nii juhis, kui ka tegevus ise selge ning kerge (Männamaa & Marats, 2009).

Mängulise tegevuse number 10 „Lokkis juuksed“ andis üks lasteaiaõpetaja-ekspert arendussoovituse. Ekspert soovitas lasta lapsel ise liimida. Bakalaureusetöö autor võtab soovitus arvesse ning on teinud tegevuses muudatuse. Autor võttis antud soovitus arvesse, kuna soovitus rikastab ning lisab tegevusse lõimitust. Koostades tegevusi on oluline, et tegevused oleksid erinevate valdkondade vahel lõimitud (Koolieelse lasteasutuse riiklik..., 2008).

Mängulise tegevuse number 12-le „Värvilised hernerid“ andsid lasteaiaõpetajad-eksperdid mitmeid arendussoovitusi. Lasteaiaõpetajad-eksperdid andsid soovitusi, et vahendid võiksid olla suuremad ning põhivärvides. Üks lasteaiaõpetaja-ekspert andis soovitusi, kuidas saab mängu veel mängida (lasta lapsel kõiki värve noppida ning rühmitada). Töö autor peab soovitusi vajalikuks ning on viinud muudatused sisse. Antud soovitus on asjalikud ning vajalikud, kuna kaasab last rohkem ning lapsed on tegevuses aktiivsemad. Samuti on teooria kooskõlas, mis ütleb, et aktiivne osavõtt äratab lapses üles huvi ning tahtmist tegutseda (Ugaste, Tuul & Välk, 2009).

Mängulise tegevuse number 13 „Erinevad topsid“ soovitasid eksperdid lisada, kus kohast ja kuidas topsi haarama peab ning kuna topsid tähistavad rõõmsat ja kurba tuju, siis tekitada lapsega arutelu, kuna on halb tuju ja kuna rõõmus. Bakalaureusetöö autor on võtnud arendussoovitused arvesse ja lisanud mängulisse tegevusse number 13 kirjelduse, kuidas peab topsi haarama. Lisaks on tegevuse käiku lisatud, et õpetaja näitab õige haaramisvõtte ette. Antud soovitus võeti arvesse, kuna Kikas (2008) on samuti tähtsaks pidanud et õpetaja on lapsele ettenäitajaks ning laps kordab tegevust õpetaja järgi.

Mänguline tegevus number 7 „Loomad liiguvad“, mänguline tegevus number 8 „Sportlased“, mänguline tegevus number 9 „Jalgratturid“, mänguline tegevus number 11 „Püstised juuksed“ ei saanud lasteaiaõpetajate-ekspertide poolt arendussoovitusi.

Töö praktiline väärtus ja piirangud

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli koostada peenmootorikat arendav õppematerjal 2-3-aastastele lastele ning välja selgitada ekspertide hinnangud ja arendussoovitused mängulistest tegevustest koosnevale õppematerjalile. Tulemustest järeldub, et enamuse koostatud mängulisi tegevusi on sobiv peenmootorika arendamiseks 2-3-aastastele lastele. Mitmele mängulisele tegevusele andsid lasteaiaõpetajad-ekspertid arendussoovitusi, mida bakalaureusetöö koostaja võttis arvesse ning muutis tegevusi vastavalt soovitudele. Kokkuvõtvalt saab öelda, et olles võtnud arvesse ekspertide soovitusi ja muutnud tegevusi neist lähtuvalt, on valminud õppematerjal, mis on sobiv peenmootorika arendamiseks 2-3-aastastele lastele. Töö praktiline väärtus peitubki valminud mängulistes tegevustes, millest võivad uusi ideid saada juba töötavad õpetajad, aga ka alles õpetajaks õppivad üliõpilased

Antud tööle sai piiranguks see, et lasteaedades polnud rühmad täis ja tegevusi ei saanud kõikide lastega läbi viia ning sellele vastavat hinnangut anda. Kuna kaks eksperti olid alles alustavad õpetajad, siis ei pruukinud ka nende kogemused veel nii head olla, et selle põhjal tegevusi hinnata. Teisalt aga olid kaks eksperti pikaajalise kogemusega, üks neist veel ainult sõimerühmas töötanud ehk tõeline ekspert 2-3-aastaste laste arenguvallas, seega aitasid nemad tasandada saadud tulemusi. Kokkuvõttes sai häid mõtteid kõigilt ekspertidelt.

Tänuõnad

Bakalaureusetöö koostaja tänab kõiki, kes andsid enda panuse bakalaureusetöö valmimisele. Koostaja tänab lasteaiaõpetajaid-eksperite, kes olid nõus õppematerjali läbi tegema ning andsid edasiviiva hinnangu koostatud õppematerjalile. Tänan bakalaureusetöö juhendajat Heily Leolat konstruktiivse juhendamise eest.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Elizaveta Marintšenko

/allkirjastatud digitaalselt/

18.05.2021

Kasutatud kirjandus:

- Buck, A. (2019). *From fingers to forks: how to teach your child to use utensils*. Kõlastatud aadressil: <https://kidswhocount.org/2019/02/26/utensils/>
- Cameron, C. E., Cottone, E. A., Murrah, W. M., & Grissmer, D. W. (2016, 01.mai). How Are Motor Skills Linked to Children's School Performance and Academic Achievement? *Society for research in child development*. Kõlastatud aadressil: <https://srcd.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/cdep.12168>
- Common causes of fine motor difficulties, (s.a.). Kõlastatud aadressil: https://itafe.hunbertafe.edu.au/pluginfile.php/4506/mod_resource/content/1/CHCEDS003%20E1%20Handout%20%20Common%20causes%20of%20fine%20motor%20difficulties.pdf
- Dehghan, L., Mirzakhani, N., Rezaee, M. & Tabatabaee, M. (2017). The Relationship Between Fine Motor Skills and Social Development and Maturation. *Iranian Rehabilitation Journal*, 15(4). 407-414.
- Hammerschmidt, S. L. & Sudsawad, P. (2004). Teachers' survey on problems with handwriting: Referral, evaluation and outcomes. *American Journal of Occupational Therapy*, 58, 185–192.
- Higuera, V. (2018, 30. nov). How to Help Your Child Develop Fine Motor Skills. *Healthline*. Kõlastatud aadressil: <https://www.healthline.com/health/fine-motor-skills>
- Hill, Amelia. (2019, 25. feb). Children struggle to hold pencils due to too much tech, doctors say. *The Guardian*. Kõlastatud aadressil: <https://www.theguardian.com/society/2018/feb/25/children-struggle-to-hold-pencils-due-to-too-much-tech-doctors-say>
- Help me grow, (s.a.). *Ways to encourage motor or physical development*. Kõlastatud aadressil: <https://helpmegrowmn.org/HMG/HelpfulRes/Articles/WaysEncourageMotorPhysical/index.html>
- Häidkind, P., Palts, K., Pillmann, J., Ennok, K., VILLEMS, K., & Peterson, T. (2014). *Lapse arengu hindamise ja toetamise juhendmaterjal koolieelsetele lasteasutustele* (lk 38). Kirjastaja: Haridus- ja Teadusministeerium.
- John McGivney childrens centre, (s.a.). *Getting ready to use eating utensils*. Kõlastatud aadressil:

- <http://healthcareathome.ca/eriestclair/en/care/Documents/SHSS%20Resources/Sec%20I-1%20Getting%20Ready%20to%20Use%20Utensils.pdf>
- Kala, E. (2009). Uuendatud riiklik õppekava. E. Kulderknup (Toim), *Õppe- ja kasvatusgevuse korraldus* (lk 5-15). Tallinn: Kirjastus Studium
- Karvonen, P. (2003). *Liikumisrõõm*. Tallinn: kirjastus Ilo
- Kelly, K. (s.a.). *Visual-Spatial Processing: What You Need to Know*. Külastatud aadressil: <https://www.understood.org/en/learning-thinking-differences/child-learning-disabilities/visual-processing-issues/visual-spatial-processing-what-you-need-to-know>
- Kid sense (s.a.). *Fine motor skills*. Külastatud aadressil: <https://childdevelopment.com.au/areas-of-concern/fine-motor-skills/>
- Kikas, E. (2008). *Õppimise erinevad viisid. Õppimise protsess*. Teadmiste areng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 104-119). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus
- Koolieelse lasteasutuse seadus, (1999). *Riigi Teataja*. I, 22.01.2018, 6. Külastatud aadressil: <https://www.riigiteataja.ee/akt/114032011006?leiaKehtiv>
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, (2008). *Riigi Teataja I*, 29.05.2008, 87. Külastatud aadressil: <https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772?leiaKehtiv>
- Leola, H. (2011). *Matemaatika õpetamine sõimes läbi mänguliste tegevuste lõimitud valdkonnaga Mina ja keskkond*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Logsdon, A. (2020, 02. aug). Best ways to improve fine motor skills. *Verywellfamily*. Külastatud aadressil: <https://www.verywellfamily.com/what-are-fine-motor-skills-2162037>
- Mchale, K. & Germak, S.A. (1992, okt). Fine Motor Activities in Elementary School: Preliminary Findings and Provisional Implications for Children With Fine Motor Problems. *American Journal of Occupational Therapy*, 46, 898-903.
- Nall, R. (2018, 13. Nov). Why a Pincer Grasp Is Crucial for a Baby's Development. *Healthline*. Külastatud aadressil: <https://www.healthline.com/health/pincer-grasp>
- Niilo, A., & Kikas, E. (2008). Mäng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 120-137). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus
- Ninewells hospital scotland tayside, (s.a.). *Bilateral Integration – Using Two Hands Together*. Külastatud aadressil: https://www.nhstaysidecdn.scot.nhs.uk/NHSTaysideWeb/idcplg?IdcService=GET_SECURE_FILE&Rendition=web&RevisionSelectionMethod=LatestReleased&noSaveAs=1&dDocName=prod_255384

- Männamaa, M., & Marats, I. (2009). Lapse üldoskuste areng. E. Kulderknup (Toim), *Üldoskuste areng koolieelses eas* (lk 5-43). Tallinn. Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus
- Oja, L. (2008). Kehaline areng. Liikumine. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 227-230). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus
- Palts, K. (2013). *Hindamise objekt ja potentsiaalsed arenguhälvete tunnused lastel vanuses 0-14a*. Külastatud aadressil: <https://sisu.ut.ee/evidobjekt/0-3-aastased-lapsed>
- Parksepa lasteaed õppekava*. (2012). Külastatud aadressil: <http://parksepalaps.ee/wp-content/uploads/2016/03/%C3%95ppekava-2012.pdf>
- Psühholoogilise arengu häired e. psüühilise arengu spetsiifilised häired*, (s.a.). Külastatud aadressil: https://www.kliinikum.ee/psyhhaatrikliinik/lisad/ravi/ph/80psyhhol_arengu_haired_e.htm?fbclid=IwAR0C6t8f9Ex7qNejEi0V5uIG8tT4U419I-Pv_bpuk3XOebpYVgf7W34lDrI
- Rapla lasteaed Naksitrallid õppekava*. (2018). Külastatud aadressil: <http://www.naksitrallid.rapla.ee/materjal/Oppekava.pdf>
- Rosenblum, S., Weiss, P. L. & Parush, S. (2003). Product and process evaluation of handwriting difficulties. *Educational Psychology Review*, 15, 41–81.
- Saarso, G.-A. (s.a.). *Kirja eelharjutused rahvuslike sümbolitega. Peenmootorika*. Külastatud aadressil: <https://www.tlu.ee/opmat/tp/eelharjutused/peenmootorika.html>
- Specialist childrens services, (s.a.). *Bilateral hand use. Play & Leisure functional/manipulative play*. Külastatud aadressil: <https://www.nhsggc.org.uk/media/249155/bilateral-hand-use-early-years-activity-sheet.pdf>
- Specialist childrens services, (s.a.). *Pincer grasp. Play & Leisure functional/manipulative play*. Külastatud aadressil: <https://www.nhsggc.org.uk/media/249154/pincer-grasp-activity-sheet.pdf>
- Specialist childrens services, (s.a.). *Reach, grasp and release. Play & Leisure functional/manipulative play*. Külastatud aadressil: <https://www.nhsggc.org.uk/media/249151/reach-grasp-and-release-activity-sheet.pdf>
- Sookdeo, C. (2014). *The Effect of Poor Fine Motor Skills on Children between the Ages of 3-5 Years*. Külastatud aadressil: <https://www.slideshare.net/ChristinaSookdeo/the-effect-of-poor-fine-motor-skills-on-children-between-the-ages-of-35->

years?fbclid=IwAR15gPZ6isMwpW0CTE9uw-
5USBHQfHNJGlyOceINy1ECGokYmSC9psm6Dow

Strebeleva, J. (2010). *Laste arendamine ja õpetamine didaktiliste mängude abil*. Tartu.

Kirjastus Atlex.

Suggate, S., Pufke, E., & Stoeger, H. (2019). *Children's fine motor skills in kindergarten predict reading in grade 1*. Külastatud aadressil: <https://www-sciencedirect-com.ezproxy.utlib.ut.ee/science/article/pii/S0885200618301637?via%3Dihub>

Tallinna Lille lasteaed õppekava. (2021). Külastatud aadressil:

<https://www.tallinn.ee/est/lille/Lille-lasteaia-oppekava>

Tammiste lasteaed, (2017). *Abiks emale ja isale lapse arengu toetamisel*. Külastatud aadressil:

http://www.tammistelasteaed.ee/fileadmin/pdf/Kogumikud/Abiks_emale_ja_isale_lapse_arengu_toetamisel_2017.pdf

The royal children's hospital, (s.a.). *Developing a pencil grip. Occupational therapy- kids health information*. Külastatud aadressil:

https://www.rch.org.au/uploadedFiles/Main/Content/ot/InfoSheet_A.pdf

Tuuling, L. (2009). Mäng ja lapse arengu seos. *Mäng ja lapse areng*. Külastatud aadressil:

<https://www.tlu.ee/opmat/rk/2009/Lehte%20Tuuling%20-%20RKA6022%20M%E4ng%20ja%20lapse%20areng/3.%20teema/MANGU%20TAHTSUS%20LAPSE%20ARENGUS.pdf>

Tuuling, L. (2009). Mäng ja õppimine. *Mäng ja lapse areng*. Külastatud aadressil:

<https://www.tlu.ee/opmat/rk/2009/Lehte%20Tuuling%20-%20RKA6022%20M%E4ng%20ja%20lapse%20areng/6.%20teema/MANG%20JA%20ÕPPIMINE.pdf>

Ugaste, A, & Tuul M, & Väik, T. (2009). Mängu tähtsus lapse arengus ning mängu juhendamine. E. Kulderknup (Toim), *Üldoskuste areng koolieelses eas* (lk 44-64).

Tallinn. Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus

Understood. (s.a.). *Fine motor skills: What you need to know*. Külastatud aadressil:

<https://www.understood.org/en/learning-thinking-differences/child-learning-disabilities/movement-coordination-issues/all-about-fine-motor-skills>

Understood team, (s.a.). *Gross motor skills: What you need to know*. Külastatud aadressil:

<https://www.understood.org/en/learning-thinking-differences/child-learning-disabilities/movement-coordination-issues/all-about-gross-motor-skills>

Valadi, S. & Gabbard, C. (2018). The effect of affordances in the home environment on children's fine- and gross motor skills. *Early child development and care*. 190(5), 1225-1232.

Victoria state government (2019). *Education and training. Fine motor*. Külastatud aadressil: <https://www.education.vic.gov.au/childhood/professionals/learning/ecliteracy/emergentliteracy/Pages/finemoto.aspx>

Virgin care. (s.a.). *Developing cutlery skills*. Külastatud aadressil:

https://essexfamilywellbeing.co.uk/wp-content/uploads/2018/01/Developing_cutlery_skills.pdf

Что такое мелкая моторика и почему так важно ее развивать (s.a.). Külastatud aadressil:

https://ds26yar.edu.yar.ru/stranichki_vospitateley/rahimova_что_такое_мелкая_моторика.pdf?fbclid=IwAR2yi9AID7GTt4mvQqz59yQB3ZAg3738-TJLc1c-HOSDv7-kQGFjWpYsUyM

Lisad

Lisa 1. Õppematerjali 13 mängulist tegevust

1.

Mäng: “Vaatame ning voolime”

Vanus: 2-3-eluastat

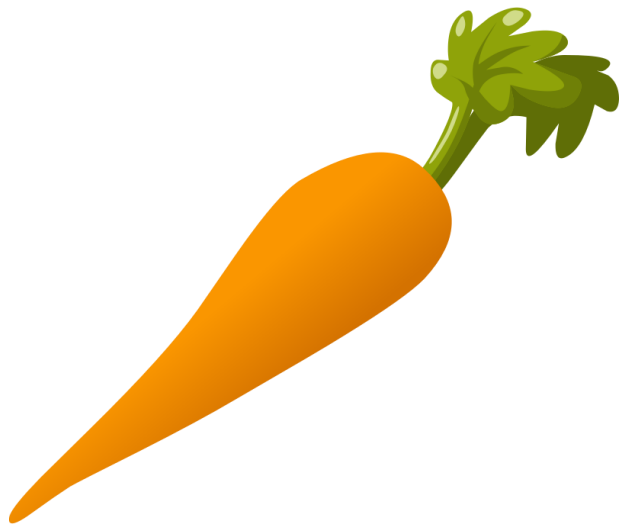
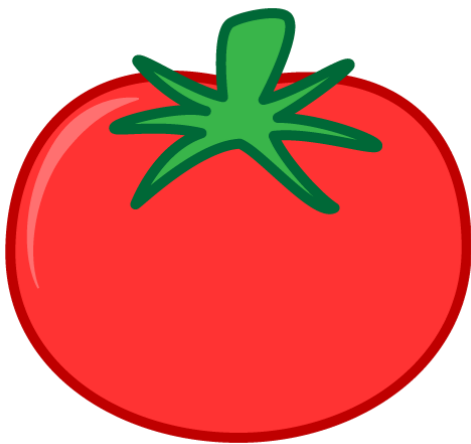
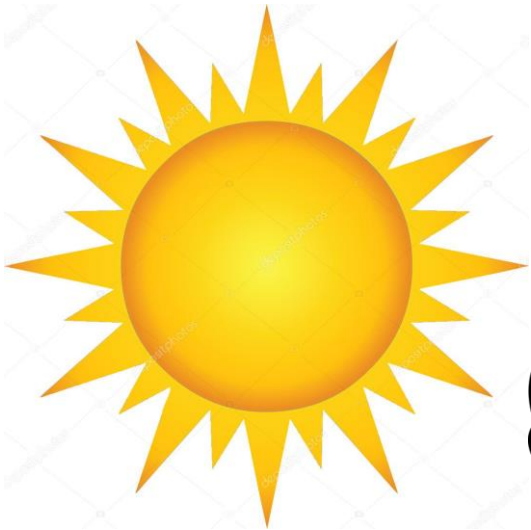
Rühma suurus: 2-3 last

Vajalikud vahendid: Plastiliin, pildid (kus on kujutatud vihmauss, päike, lumememm, porgand, tomat jne)

Mängu/tegevuse eesmärk: Eesmärk on toetada lapse peenmotoorika oskuse kujunemist(haaramisoskus, kahe käe koos kasutamine) ning toetada voolimisoskuse kujunemist

Ettevalmistus: Õpetaja on välja printinud “kaardid”

Mängu käik: Õpetaja on lauale laotanud kaardid(pildid on vastamisi lauaga). Laps valib ühe kaardi ja vaatleb, mis on kaardil kujutatud. Kui laps on näinud pilti, siis võtab ta plastiliini ning asub ta pildi järgi voolima. Mäng kestab seni, kuni laps on huvitatud. Kõiki detaile(mütsid, sallid) ei pea täpselt kujutama ja välja voolima.

2.

Mäng: “Kopp, kopp, mis on?”

Vanus: 2-3-eluaastat

Rühma suurus: 2 last

Vajalikud vahendid: Väikesed asjad, mis mahuvad topsi (nööbid, mündid, pliiats, legoklots), läbipaistvad topsid

Mängu/tegevuse eesmärk: Eesmärk on toetada pintsetivõtte kujunemist, samuti toetab antud mäng reaktsioonikiirust ning tähelepanu.

Ettevalmistus: Õpetaja on topside sisse valmis pannud väikesed asjad

Mängu käik: Õpetaja räägib lastele, et täna teevad nad sõrmedega linnukesi. Õpetaja näitab sõrmede peal ette milline on linnunokk(õpetaja teeb pintsetivõtet) ning palub lastel sama järgi teha. Õpetaja räägib lastele, et nüüd hakkab linnukene topsist asju välja võtma. Õpetaja selgitab ning näitab ette, et asja katsuda võib ainult pintsetivõttega. Lastel on silmad kinni seotud või on õpetaja palunud lastel silmad kinni katta kätega. Mõlemad lapsed asetavad enda käe topsi ja üritavad kompimise teel kasutades pintsetivõtet(asja topsist välja võtmata) arvata ära mis on topsi sees. Kui on tekkinud mingi arvamus, mis topsi sees on, siis annab laps sellest märku koputades teise käega kolm korda lauale ja alles siis saab öelda, mis on topsi sees. Võidab see mängija, kes on teinud kolm koputust ja alles siis kiiremini välja öelnud, mis on topsi sees. Kui kolm koputust puudub või öeldakse vastus enne või koputuste ajal, siis läheb võit teisele mängijale. Kui laps ei arva ära, mis on topsi sees, võtab ta asja ikkagi välja ning nimetab, mis see on. Seejärel minnakse järgmiste topside juurde ja korratakse sama tegevust. Mäng saab läbi, siis kui kõik topsid on läbi tehtud.

3.

Mäng: “Värvilised nööbid”

Vanus: 2-3-eluaastat

Rühma suurus: Individuaalne tegevus lapsega

Vajalikud vahendid: Kollast, punast, sinist värvi nööbid, värvikaardid(kollane, punane, sinine), lusikas, kauss

Mängu/tegevuse eesmärk: Eesmärk on toetada peenmotoorikat ja õige lusikahoiu kujunemist

Ettevalmistus: Õpetaja on värvilisest paberist välja lõiganud “värvikaardid” ehk värvilisest paberist ringjad paberid, kalkanud nööbid kaussi ning otsinud välja muud vajalikud vahendid

Mängu käik: Lapse ette on asetatud kauss kuhu sisse on kallatud eelnevalt erinevat värvi nõöbid. Õpetaja näitab lapsele kaarti, kus peal on kujutatud värv ning küsib lapselt, mis värv on. See kaart, mida õpetaja lapsele näitab seda värvi nõöbid peab laps lusikaga kausist välja tõstma. Kui nõöbid on kausist välja tõstetud palub õpetaja lapsel nõöbid kokku loendada. Kui ühe käega on tegevus tehtud, siis võib teise käega teha. Mäng saab läbi, siis kui kõik värvikaardid on kasutatud.

4.

Mäng: "Lähme liigume!"

Vanus: 2-3-eluaastat

Rühma suurus: Individuaalne tegevus lapsega

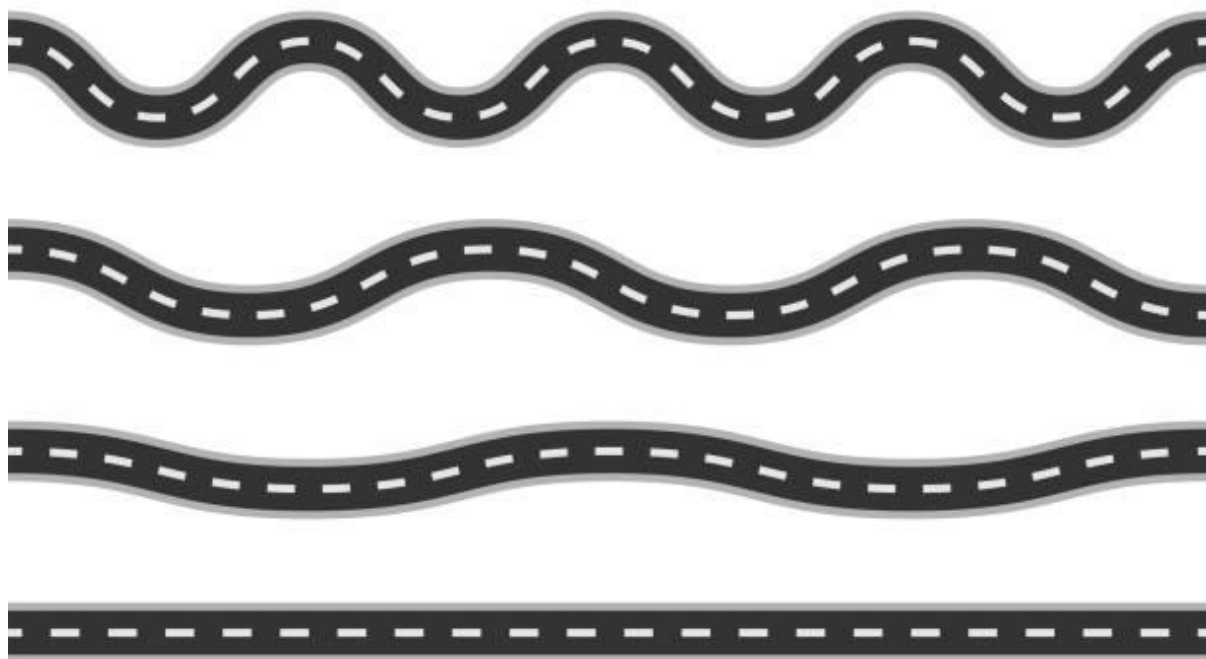
Vajalikud vahendid: Rada, väikesed üllatusmuna loomad, mudelautod, mängunupud, pehmed tasapinnalised klotsitükid(vajadusel)

Mängu/tegevuse eesmärk: Eesmärk on toetada käte liikuvust

Ettevalmistus: Õpetaja on välja otsinud ning valmis pannud vajalikud vahendid

Mängu käik: Õpetaja annab lapsele, ette valiku mille seast laps valib endale tegelase, auto, nuppu, vms, millega soovib antud tegevust läbi viia. Õpetaja selgitab lapsele, et on erinevad rajad ja lapse käes olev tegelane, mudelauto, nupp vms soovib kõik rajad läbi käia. Lapse ette on asetatud rada, mida järgides peab laps liikuma. Õpetaja selgitab lapsele, et liikuma peab täpselt mööda rada ja rajalt kõrvale minna vms ei tohi. Laps liigub tegelase, auto nupuga vms mööda rada. Mäng saab läbi, kui kõik rajad on läbi tehtud. Mängu rohkem lõimides, saab lasta lapsel ise rada valmis ehitada(nt pehmed tasapinnalised klotistükid).

RADA, mida kasutada:

5.

Mäng: “Kass ja koer”

Vanus: 2-3-eluastat

Rühma suurus: Terve rühm

Vajalikud vahendid: Jutt “Kass ja koer”

Mängu/tegevuse eesmärk: Eesmärk on toetada käte osavust ja kahe käe koos kasutamist, lisaks arendab tegevus lapse tähelepanu ja kuulamisoskust

Ettevalmistus: Õpetaja on eelnevalt tutvunud jutuga

Mängu käik: Õpetaja ütleb lastele, et ta hakkab lugema juttu kassist ja koerast. Õpetaja selgitab lastele, et lapsed peavad hoolikalt juttu kuulama. Õpetaja selgitab lastele, et kui lapsed kuulavad sõna “kass”, siis peavad lapsed 2 korda plaksutama, kui lapsed kuulavad sõna “koer”, siis lapsed peavad mõlema käega 2 korda koputama. Tegevus on läbi, kui läbi on jutt.

Jutt “Kass ja koer”: Elasid kord kass ja koer. Kass oli kaval aga koer üsnagi totu. Kord läksid nad koos kalale. Kass oli aga eelnevalt teise kassiga kokku leppinud, et teine kass

valvab kaldal kuniks tema ja koer terve ämbritäie kala püüavad. Kui kalad ämbri, pidi teine kass nutma hakkama nii haledalt, et koer läheb vaatama, mis teisel mureks on. Ämbri äärde jäänud kass pidi siis ämbritäie kalu endale napsama ja nutjaga jagama. Olidki siis kass ja koer kalal, said ämbri täis ja nutja hakkas haledalt nutma. Koer kohe läks vaatama, mis kassil häda on ja ämbri ääres olev kass napsas samal ajal kõik kalad ära. Sellest ajast peale polegi kassid ja koerad läbi saanud.

6.

Mäng: "Kujundid"

Vanus: 2-3-eluaastat

Rühma suurus: 3 last

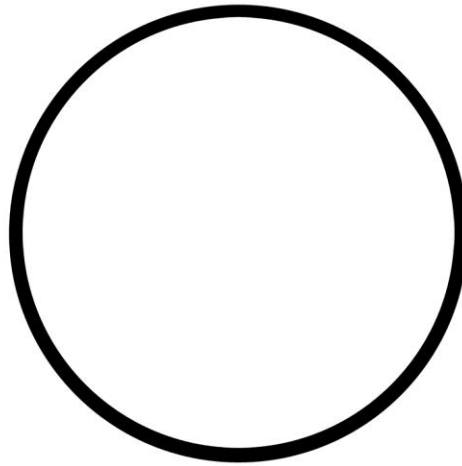
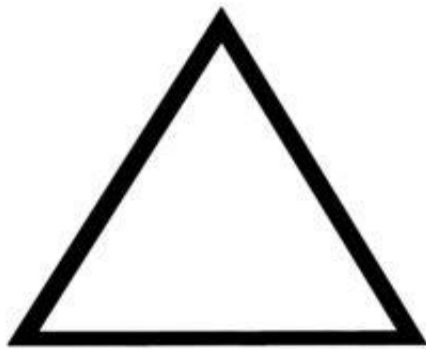
Vajalikud vahendid: "kujundi" paber, viltpliiatsid, pildid kujunditest(mida õpetaja näitab)

Mängu/tegevuse eesmärk: Eesmärk on toetada õige pliiatsihoiu kujunemist ja üldist peenmotoorikat

Ettevalmistus: Õpetaja on välja otsinud vajalikud vahendid, õpetaja välja printinud lehe ning sealt kujundid välja lõiganud, mida ta lastele näitab

Mängu käik: Õpetaja on lastele jaganud "kujundi" paberi ja viltpliiatsid. Õpetaja selgitab lastele, et kui õpetaja näitab lastele pilti ruudust, siis peavad lapsed enda paberil ruudu üles otsima ja selle ära värvima. Kui õpetaja näitab pilti ringist, siis peavad lapsed ringi ära värvima. Kui ristkülikult, siis ristküliku oma. Iga kujundi näitamise ajal õpetaja selgitab lastele, et lapsed otsiksid enda lehelt samasuguse ülesse ning värviksid seejärel selle ära. Mäng lõpeb, kui kõik kujundid on ette näidatud ja ära värvitud. Tegevuse lõppedes saab lastelt küsida, mis värvi nad kujundi värvisid ning kas nad leiavad rühmaruumist sama kujuga asja. Tegevust tehes peab jälgima, et laps kasutaks ühte kätt, mitte ei vahetaks pidevalt kätt. Antud tegevuse juures lapsed ei pea teadma kujundinimetusi.

PILDID, MIDA ÕPETAJA LASTELE NÄITAB:

7.

Mäng: "Loomad liiguvad"

Vanus: 2-3-elu aastat

Rühma suurus: Terve rühm

Vajalikud vahendid: Enda keha(käed)

Mängu/tegevuse eesmärk: Eesmärk on toetada randme liikuvust, sõrmede liikuvust ja üldist käte liikuvust

Ettevalmistus: Õpetaja on eelnevalt endale selgeks teinud, kuidas antud loomad liiguvad

Mängu käik: Õpetaja selgitab lastele, et nüüd hakkavad nad käsi liigutama nii nagu käed oleksid loomad. Õpetaja selgitab lastele, et õpetaja on mängujuht ja teeb liigutuse ette ja lapsed peavad hoolikalt jälgima ning siis liigutust järgi tegema. Õpetaja ütleb, et nüüd on käed ussid ja liigutab neid nii nagu liigub uss. Õpetaja selgitab, et nüüd on käed nagu konnad ning konnad hüppavad. Õpetaja teeb kätega hüppavaid liigutusi. Õpetaja selgitab, et nüüd on käed nagu ämblikud ja ämblikud siblivad. Õpetaja liigutab sõrmi kiiresti. Õpetaja selgitab, et nüüd on käed, nagu liblikad ja liblikad lendavad graatsiliselt. Õpetaja teeb kätega lennu liigutusi. Lapsed peaksid kõiki liigutusi vahetult järgi tegema peale iga liigutuse näitamist.

Näidised liigutustest on e-mailil videotena

8.

Mäng: "Sportlased"

Vanus: 2-3-eluastat

Rühma suurus: Terve rühm

Vajalikud vahendid: Enda keha(sõrmed)

Mängu/tegevuse eesmärk: Eesmärk on toetada sõrmede liikuvust

Ettevalmistus: Õpetaja on endale selgeks teinud mängu põhimõtte

Mängu käik: Õpetaja selgitab lastele, et nüüd hakkavad nad sõrmedega sportima. Sõrmed on justkui sportlased ja ühel käel on viis sportlast. Õpetaja näitab sõrme peal tegevust ette ja lapsed teevad järgi. Esimene sportlane(pöial) hüppab(pöial kõverdatakse,- siis sirgeks, kõverdatakse,- siis sirgeks). Õpetaja näitab liigutust ette ja siis lapsed teevad järgi. Teine sportlane(nimetissõrm) jookseb kiiresti(sõrme liigutatakse võimalikult kiiresti edasi-tagasi). Õpetaja näitab liigutust ette ja siis lapsed teevad järgi. Kolmas sportlane(keskmine sõrm) on segaduses ja ei tea, mida teha(sellele sõrmele saab laps tegevuse ise valida). Õpetaja näitab liigutust ette ja siis lapsed teevad järgi. Neljas sportlane(nimeta sõrm) on aeglane(sõrme liigutatakse aeglaselt edasi-tagasi). Õpetaja näitab liigutust ette ja siis lapsed teevad järgi. Viies sportlane(väike sõrm) jookseb ringiratast(sõrmega tehakse ringjaid liigutusi). Õpetaja näitab liigutust ette ja siis lapsed teevad järgi. Mäng lõpeb, kui käel on kõik liigutused sõrmedega ära tehtud.

9.

Mäng: "Jalgratturid"

Vanus: 2-3-eluastat

Rühma suurus: Terve rühm

Vajalikud vahendid: Enda keha(sõrmed)

Mängu/tegevuse eesmärk: Eesmärk on toetada sõrmede liikuvust

Ettevalmistus: Õpetaja on endale selgeks teinud mängu põhimõtte

Mängu käik: Õpetaja selgitab lastele, et sõrmed on jalgratturid ja treenivad hetkel võistlusteks. Ühel käel on 5 jalgratturit ja teisel käel on 5 jalgratturit. Parema käe jalgratturid hakkavad sõitma, sõitmist alustab väikene sõrm, siis nimeta sõrm, siis keskmine sõrm, seejärel nimetissõrm ja viimasena alustab sõitu põial(ühe käes sõrmedest peaks tekkima n-ö "laine"). Kui esimese käe jalgratturid on ära sõitnud, siis on nad auga välja teeninud puhkuse ja sõitu alustavad vasaku käe jalgratturid. Vasaku käe jalgratturid sõidavad samal põhimõttel, mis parema käe omad sõitsid. Mäng saab läbi, kui mõlema käe jalgratturid on saanud sõita.

10.

Mäng: "Lokkis juuksed"

Vanus: 2-3-eluastat

Rühma suurus: Individuaalne tegevus lapsega

Vajalikud vahendid: Värviline paber, papitükk või paksem paber, viltpliatsid, liim, käärid, lauakate, lapp silumiseks

Mängu/tegevuse eesmärk: Eesmärk on toetada sõrmede osavust ning kahe käe koos kasutamist

Ettevalmistus: Õpetaja lõikab papitükist või paksemast paberist välja ringi ning sellest saab "nägu". Õpetaja joonistab "näole" silmad, nina, kulmud ning suu. Õpetaja lõikab värvilisest paberist välja pikad ribad. Nendest ribadest saavad "juuksed", mida laps saab hiljem „näole“ liimida ja "lokki" ehk rulli keerata.

Mängu käik: Õpetaja näitab lapsele meisterdatud "nägu" ning selgitab lapsele, et antud tegelane soovib soengut, täpsemalt lokke. Õpetaja võtab ühe riba, teeb selle liimiseks ning liimib selle „juukseribaks“ Õpetaja palub lapsel teiste ribadega sama teha(kinni liimida) Seejärel õpetaja võtab ühe "juukseriba" ning keerab selle rulli ning palub lapsel ülejäänud ribadega sama teha. Tegevus kestab seni, kuni kõik ribad on rulli keeratud.

11.

Mäng: „Püstised juuksed“

Vanus: 2-3-elu aastat

Rühma suurus: Individuaalne tegevus lapsega

Vajalikud vahendid: Papi tükk või paksem paber, viltpliiatsid, käärid, pesulõksud

Mängu/tegevuse eesmärk: Eesmärk on toetada kahe käe koos kasutamist

Ettevalmistus: Õpetaja lõikab papi tükkist või paksemast paberist välja ringi ning sellest saab „nägu“. Õpetaja joonistab „näole“ silmad, nina, kulmud ning suu.

Mängu käik: Õpetaja näitab lapsele meisterdatud „nägu“ ning selgitab lapsele, et antud tegelane soovib juukseid ja talle väga meeldivad püstised juuksed. Õpetaja võtab ühe pesulõksu, ning näitab lapsele ette, kuidas käib pesulõks lahti ning seejärel asetab selle „näole“ üheks püstiseks juukseribaks ning palub lapsel ka samamoodi pesulõksudega teha. Tegevus kestab seni, kuni kõik „nägu“ on piisavalt juukseid saanud või pesulõksud on otsa saanud.

12.

Mäng: „Värvilised pärlid“

Vanus: 2-3-elu aastat

Rühma suurus: 2-3 last

Vajalikud vahendid: kollased, sinised punased pärlid, keskmist mõõtu kauss(pigem suurem)

Mängu/tegevuse eesmärk: Eesmärk on toetada pintsetivõtte kujunemist

Ettevalmistus: Õpetaja kallab kõik pärlid ühte kaussi kokku.

Mängu käik: Õpetaja selgitab lastele, et nüüd hakkavad nad kausist pärleid noppima.

Õpetaja võtab iga lapse jaoks kausist välja ühe pärl ja asetab selle lapse ette(pärlid ei tohi olla ühte värvi). Õpetaja selgitab lastele, et seda värvi pärl, mis laste ees on, seda värvi pärleid peavad lapsed sõrmede abil kausist välja noppima. Lapsed hakkavad pintsetivõtte abil pärleid välja noppima. Tegevus kestab seni, kuni kõik pärlid on välja nopitud või nii kaua kuni lapsel on huvi.

Mängu teine variant: Õpetaja on lapse ette asetanud kolm erinevat värvi pärlit. Õpetaja selgitab lapsele, et pärlid ei taha olla üksi, vaid sõbraga aga et sõber peab olema sama värvi, mis on esimene pärl. Lapsed hakkavad pintsetivõtte abil pärleid välja noppima ning asetama

neid õigesse kohta(kollase pärli juurde kollased pärlid, punase pärli juurde punase pärlid, sinise pärli juurde sinised pärlid). Lõpus saab laps õpetaja abiga pärlid kokku loendada.

13.

Mäng: „Erinevad topsid“

Vanus: 2-3-eluaastat

Rühma suurus: Individuaalne tegevus lapsega

Vajalikud vahendid: Topsid, viltpliatsid

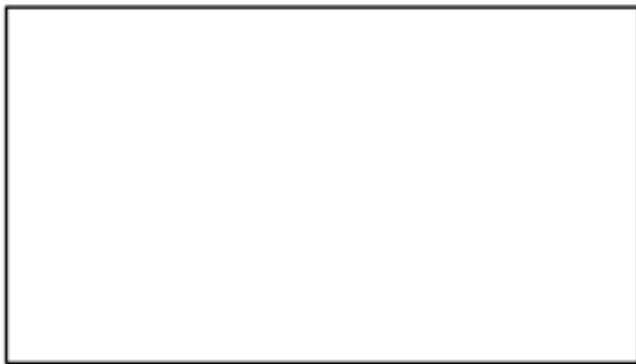
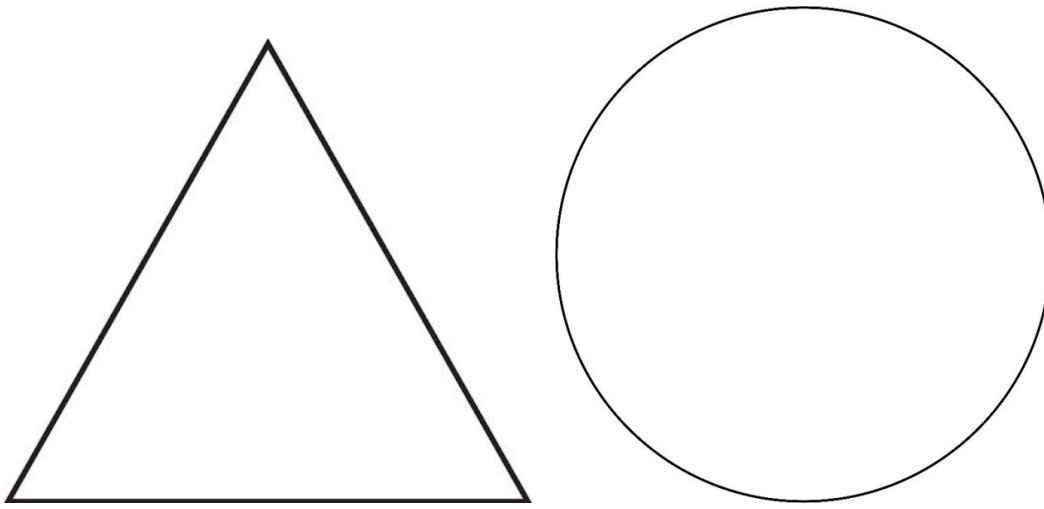
Mängu/tegevuse eesmärk: Eesmärk on toetada haaramisvõtte kujunemist

Ettevalmistus: Õpetaja on topsidele joonistanud eelnevalt rõõmsa näo ning kurva näo.

Näiteks 10-le topsile rõõmunäo ning 10-le topsile kurva näo. Õpetaja asetab topsid põrandale püstises asendis nii, et topsiava jääb ülesse.

Mängu käik: Õpetaja palub lapsel topside seast välja otsida ühe topsi, kus peal on rõõmunägu ning ühe topsi, kus peal on kurb nägu. Kui laps on topsid ülesse leidnud, palub õpetaja lapsel topsid üksteise kõrvale panna. Õpetaja küsib lapselt, et millal on rõõmus tuju ja millal kurb? Seejärel selgitab õpetaja lapsele, et topsidele ei meeldi üksi olla ning topsid tahavad et kõik teised topsid tuleksid nendega(esimeste topsidega, mis laps üles otsis). Õpetaja selgitab, et topsid tahavad ikka õige „sõbraga“ olla ning et rõõmsa näoga topsid tuleb rõõmsa topsi sisse panna ning kurva näoga topsid kurva näoga topsi sisse. Õpetaja läheb otsib ühe topsi ning haarab sellest(topsi ümbert) kinni haaramisvõttega(topsi avast kinni napsates oleks pintsetivõtte aga antud tegevuse eesmärk on haaramisvõtte). Õpetaja palub lapsel samamoodi topse haarata ning õige sõbra juurde tuua. Tegevus kestab seni, kuni kõik topsid on kokku kogutud ning üksteise sisse(rõõmsad rõõmsasse/kurvad kurba) laotud.

Lisa 2. Lisa mängulise tegevuse number 6 juurde „Kujundipaber“

Lisa 3. Küsimustik lasteaiaõpetajatele-ekspertidele

KÜSIMUSTIK

Lugupeetud ekspert!

Olen Tartu Ülikooli Koolieelse lasteasutuse õppekava III kursuse tudeng Elizaveta Marintšenko. Kirjutan bakalaureusetööd teemal “*Peenmootorikat arendavad tegevused 2-3-aastastele lastele ning ekspertide hinnangud ja arendussoovitused tegevustele*”.

Bakalaureusetöö raames olen koostanud peenmootorikat arendavad tegevused/mängud 2-3-aastastele lastele. Palun Teie eksperthinnangut koostatud tegevuste/mängude kohta, antud hinnangud aitavad kaasa minu bakalaureusetöö valmimisele.

Vastan meeleldi lisaküsimustele telefonil +372 58 776 455 või e-maili teel marintsenkoelizaveta1@gmail.com

Haridus: Tööstaaž õpetajana: Kui palju olete söimerühmas tööl olnud:

Tegevus number 1: “Vaatame ning voolime”

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5
Tegevuse kirjeldus on selge ning loogiline.					
Tegevuse ülesehitus on selge ning loogiline.					
Tegevuse eesmärk vastab sisule.					
Tegevuses kasutatavad vahendid on söimelapsele sobilikud.					
Tegevus on sobiv peenmootorika arendamiseks.					
Tegevus toetab haaramisoskuse kujunemist.					
Tegevus toetab kahe käes koos kasutamise kujunemist.					
Tegevus toetab ka teiste peenmootorika osade (pintsetivõte, õige pliiaatsihoid/lusikahoid) kujunemist.					
Tegevus on söimeealise lapse jaoks raske.					
Tegevuse juhised on söimeealise lapse jaoks raske.					
Tegevuses on lapsed aktiivsed.					

Tegevust tehes arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevust tehes mitu korda ja kätt vahetades arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevus on lõimitud „mina ja keskkond“ valdkonnaga.					

Kas tegevus on...?

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5	Kommentaariid
Eakohane						
Arusaadav						
Mänguline						
Lõimitud						
Aktiivne						

Milliseid arendussoovitusi jagaksite tegevuse täiendamiseks?

Tegevus number 2: “Kopp, kopp, mis on?”

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5
Tegevuse kirjeldus on selge ning loogiline.					
Tegevuse ülesehitus on selge ning loogiline.					
Tegevuse eesmärk vastab sisule.					
Tegevuses kasutatavad vahendid on sõimelapsele sobilikud.					
Tegevus on sobiv peenmotoorika arendamiseks.					
Tegevus toetab pintsetivõtte kujunemist.					
Tegevus toetab ka teiste peenmotoorika osade(haaramisvõtte, õige pliiaatsihoid/lusikahoid, kahe käe koos kasutamise) kujunemist.					
Tegevus on sõimeealise lapse jaoks raske.					
Tegevuse juhised on sõimeealise lapse jaoks raske.					

Tegevuses on lapsed aktiivsed.					
Tegevust tehes arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevust tehes mitu korda ja kätt vahetades arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevus on lõimitud "mina ja keskkond" valdkonnaga.					

Kas tegevus on...?

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5	Kommentaarisid
Eakohane						
Arusaadav						
Mänguline						
Lõimitud						
Aktiivne						

Milliseid arendussoovitusi jagaksite tegevuse täiendamiseks?

Tegevus number 3: "Värvilised nõõbid"

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5
Tegevuse kirjeldus on selge ning loogiline.					
Tegevuse ülesehitus on selge ning loogiline.					
Tegevuse eesmärk vastab sisule.					
Tegevuses kasutatavad vahendid on sõimelapsele sobilikud.					
Tegevus on sobiv peenmotoorika arendamiseks.					
Tegevus toetab õige lusikahoiu kujunemist.					
Tegevus toetab ka teiste haaramisvõtte kujunemist.					
Tegevus toetab pintsetivõtte kujunemist.					

Tegevus toetab kahe käe koos kasutamise kujunemist.					
Tegevus on sõimeealise lapse jaoks raske.					
Tegevuse juhised on sõimeealise lapse jaoks raske.					
Tegevuses on lapsed aktiivsed.					
Tegevust tehes arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevust tehes mitu korda ja kätt vahetades arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevus on lõimitud "mina ja keskkond" valdkonnaga.					

Kas tegevus on...?

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5	Kommentaarisid
Eakohane						
Arusaadav						
Mänguline						
Lõimitud						
Aktiivne						

Milliseid arendussoovitusi jagaksite tegevuse täiendamiseks?

Tegevus number 4: "Lähme liigume!"

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5
Tegevuse kirjeldus on selge ning loogiline.					
Tegevuse ülesehitus on selge ning loogiline.					
Tegevuse eesmärk vastab sisule.					
Tegevuses kasutatavad vahendid on sõimelapsele sobilikud.					
Tegevus on sobiv peenmotoorika arendamiseks.					

Tegevus toetab käte liikuvuse oskuse kujunemist.					
Tegevus toetab haaramisvõtte kujunemist.					
Tegevus toetab pintsetivõtte kujunemist.					
Tegevus toetab kahe käe koos kasutamise kujunemist.					
Tegevus toetab õige pliiatsihoiu/lusikahoiu kujunemist.					
Tegevus on sõimeealise lapse jaoks raske.					
Tegevuse juhised on sõimeealise lapse jaoks raske.					
Tegevuses on lapsed aktiivsed.					
Tegevust tehes arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevust tehes mitu korda ja kätt vahetades arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevus on lõimitud "mina ja keskkond" valdkonnaga.					

Kas tegevus on...?

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5	Kommentaarisid
Eakohane						
Arusaadav						
Mänguline						
Lõimitud						
Aktiivne						

Milliseid arendussoovitusi jagaksite tegevuse täiendamiseks?

Tegevus number 5: "Kass ja koer"

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5
Tegevuse kirjeldus on selge ning loogiline.					

Tegevuse ülesehitus on selge ning loogiline.						
Tegevuse eesmärk vastab sisule.						
Tegevuses kasutatavad vahendid on sõimelapsele sobilikud.						
Tegevus on sobiv peenmotoorika arendamiseks.						
Tegevus toetab käte osavuse kujunemist.						
Tegevus toetab kahe käe koos kasutamise kujunemist.						
Tegevus toetab ka teiste peenmotoorika osade(haaramisvõte, pintsetivõte, õige pliiatsihoid/lusikahoid) kujunemist.						
Tegevus on sõimeealise lapse jaoks raske.						
Tegevuse juhised on sõimeealise lapse jaoks raske.						
Tegevuses on lapsed aktiivsed.						
Tegevust tehes arendatakse mõlemat kätt.						
Tegevust tehes mitu korda ja kätt vahetades arendatakse mõlemat kätt.						
Tegevus on lõimitud "mina ja keskkond" valdkonnaga.						

Kas tegevus on...?

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5	Kommentaarisid
Eakohane						
Arusaadav						
Mänguline						
Lõimitud						
Aktiivne						

Milliseid arendussoovitusi jagaksite tegevuse täiendamiseks?

Tegevus number 6: "Kujundid"

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5
Tegevuse kirjeldus on selge ning loogiline.					
Tegevuse ülesehitus on selge ning loogiline.					
Tegevuse eesmärk vastab sisule.					
Tegevuses kasutatavad vahendid on sõimelapsele sobilikud.					
Tegevus on sobiv peenmotoorika arendamiseks.					
Tegevus toetab õige pliiatsihoiu kujunemist.					
Tegevus toetab ka teiste peenmotoorika osade(haaramisvõte, pintsetivõte, kahe käe koos kasutamine) kujunemist.					
Tegevus on sõimeealise lapse jaoks raske.					
Tegevuse juhised on sõimeealise lapse jaoks raske.					
Tegevuses on lapsed aktiivsed.					
Tegevust tehes arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevust tehes mitu korda ja kätt vahetades arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevus on lõimitud "mina ja keskkond" valdkonnaga.					

Kas tegevus on...?

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5	Kommentaarisid
Eakohane						
Arusaadav						
Mänguline						
Lõimitud						
Aktiivne						

Milliseid arendussoovitusi jagaksite tegevuse täiendamiseks?

Tegevus number 7: “Loomad liiguvad”

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5
Tegevuse kirjeldus on selge ning loogiline.					
Tegevuse ülesehitus on selge ning loogiline.					
Tegevuse eesmärk vastab sisule.					
Tegevuses kasutatavad vahendid on sõimelapsele sobilikud.					
Tegevus on sobiv peenmotoorika arendamiseks.					
Tegevus toetab randme liikuvuse kujunemist.					
Tegevus toetab sõrmede liikuvuse kujunemist.					
Tegevus toetab käte liikuvuse kujunemist.					
Tegevus toetab haaramisvõtte kujunemist.					
Tegevus toetab pintsetivõtte kujunemist.					
Tegevus toetab õige pliiatsihoiu/lusikahoiu kujunemist.					
Tegevus on sõimeealise lapse jaoks raske.					
Tegevuse juhis on sõimeealise lapse jaoks raske.					
Tegevuses on lapsed aktiivsed.					
Tegevust tehes arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevust tehes mitu korda ja kätt vahetades arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevus on lõimitud “mina ja keskkond” valdkonnaga.					

Kas tegevus on...?

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5	Kommentaarisid
Eakohane						
Arusaadav						
Mänguline						
Lõimitud						

Aktiivne						
----------	--	--	--	--	--	--

Milliseid arendussoovitusi jagaksite tegevuse täiendamiseks?

Tegevus number 8: “Sportlased”

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5
Tegevuse kirjeldus on selge ning loogiline.					
Tegevuse ülesehitus on selge ning loogiline.					
Tegevuse eesmärk vastab sisule.					
Tegevuses kasutatavad vahendid on söimelapsele sobilikud.					
Tegevus on sobiv peenmotoorika arendamiseks.					
Tegevus toetab sõrmede liikuvuse kujunemist.					
Tegevus toetab haaramisvõtte kujunemist.					
Tegevus toetab pintsetivõtte kujunemist.					
Tegevus toetab kahe käe koos kasutamise kujunemist.					
Tegevus toetab õige pliiatsihoiu/lusikahoiu kujunemist.					
Tegevus on söimealise lapse jaoks raske.					
Tegevuse juhised on söimealise lapse jaoks raske.					
Tegevuses on lapsed aktiivsed.					
Tegevust tehes arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevust tehes mitu korda ja kätt vahetades arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevus on lõimitud “mina ja keskkond” valdkonnaga.					

Kas tegevus on...?

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5	Kommentaariid
--	---	---	---	---	---	---------------

Eakohane						
Arusaadav						
Mänguline						
Lõimitud						
Aktiivne						

Milliseid arendussoovitusi jagaksite tegevuse täiendamiseks?

Tegevus number 9: “Jalgratturid”

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5
Tegevuse kirjeldus on selge ning loogiline.					
Tegevuse ülesehitus on selge ning loogiline.					
Tegevuse eesmärk vastab sisule.					
Tegevuses kasutatavad vahendid on sõimelapsele sobilikud.					
Tegevus on sobiv peenmotoorika arendamiseks.					
Tegevus toetab sõrmede liikuvuse kujunemist.					
Tegevus toetab haaramisvõtte kujunemist.					
Tegevus toetab pintsetivõtte kujunemist.					
Tegevus toetab kahe käe koos kasutamise kujunemist.					
Tegevus toetab õige pliiatsihoidu/lusikahoiu) kujunemist.					
Tegevus on sõimealise lapse jaoks raske.					
Tegevuse juhised on sõimealise lapse jaoks raske.					
Tegevuses on lapsed aktiivsed.					
Tegevust tehes arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevust tehes mitu korda ja kätt vahetades arendatakse mõlemat kätt.					

Tegevus on lõimitud “mina ja keskkond” valdkonnaga.						
---	--	--	--	--	--	--

Kas tegevus on...?

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5	Kommentaarisid
Eakohane						
Arusaadav						
Mänguline						
Lõimitud						
Aktiivne						

Milliseid arendussoovitusi jagaksite tegevuse täiendamiseks?

Tegevus number 10: “Lokkis juuksed”

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5
Tegevuse kirjeldus on selge ning loogiline.					
Tegevuse ülesehitus on selge ning loogiline.					
Tegevuse eesmärk vastab sisule.					
Tegevuses kasutatavad vahendid on sõimelapsele sobilikud.					
Tegevus on sobiv peenmotoorika arendamiseks.					
Tegevus toetab sõrmede osavuse kujunemist.					
Tegevus toetab kahe käe koos kasutamise kujunemist.					
Tegevus toetab haaramisvõtte kujunemist.					
Tegevus toetab pintsetivõtte kujunemist.					
Tegevus toetab õige pliatsihoiu/lusikahoiu) kujunemist.					
Tegevus on sõimealise lapse jaoks raske.					

Tegevuse juhis on sõimeelise lapse jaoks raske.					
Tegevuses on lapsed aktiivsed.					
Tegevust tehes arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevust tehes mitu korda ja kätt vahetades arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevus on lõimitud "mina ja keskkond" valdkonnaga.					

Kas tegevus on...?

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5	Kommentaarisid
Eakohane						
Arusaadav						
Mänguline						
Lõimitud						
Aktiivne						

Milliseid arendussoovitusi jagaksite tegevuse täiendamiseks?

Tegevus number 11: "Püstised juuksed"

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5
Tegevuse kirjeldus on selge ning loogiline.					
Tegevuse ülesehitus on selge ning loogiline.					
Tegevuse eesmärk vastab sisule.					
Tegevuses kasutatavad vahendid on sõimelapsele sobilikud.					
Tegevus on sobiv peenmotoorika arendamiseks.					
Tegevus toetab kahe käe koos kasutamise kujunemist.					
Tegevus toetab ka teiste peenmotoorika osade (haaramisvõte, pintsetivõte, õige pliiatsihoid/lusikahoid) kujunemist.					

Tegevus on sõimeealise lapse jaoks raske.					
Tegevuse juhised on sõimeealise lapse jaoks raske.					
Tegevuses on lapsed aktiivsed.					
Tegevust tehes arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevust tehes mitu korda ja kätt vahetades arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevus on lõimitud "mina ja keskkond" valdkonnaga.					

Kas tegevus on...?

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5	Kommentaarisid
Eakohane						
Arusaadav						
Mänguline						
Lõimitud						
Aktiivne						

Milliseid arendussoovitusi jagaksite tegevuse täiendamiseks?

Tegevus number 12: "Värvilised herved"

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5
Tegevuse kirjeldus on selge ning loogiline.					
Tegevuse ülesehitus on selge ning loogiline.					
Tegevuse eesmärk vastab sisule.					
Tegevuses kasutatavad vahendid on sõimelapsele sobilikud.					
Tegevus on sobiv peenmotoorika arendamiseks.					
Tegevus toetab pintsetivõtte kujunemist.					

Tegevus toetab ka teiste peenmootorika osade(haaramisvõte, kahe käe koos kasutamine, õige pliatsihoid/lusikahoid) kujunemist.					
Tegevus on sõimeealise lapse jaoks raske.					
Tegevuse juhised on sõimeealise lapse jaoks raske.					
Tegevuses on lapsed aktiivsed.					
Tegevust tehakse arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevust tehakse mitu korda ja kätt vahetades arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevus on lõimitud "mina ja keskkond" valdkonnaga.					

Kas tegevus on...?

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5	Kommentaarisid
Eakohane						
Arusaadav						
Mänguline						
Lõimitud						
Aktiivne						

Milliseid arendussoovitusi jagaksite tegevuse täiendamiseks?

Tegevus number 13: "Erinevad topsid"

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5
Tegevuse kirjeldus on selge ning loogiline.					
Tegevuse ülesehitus on selge ning loogiline.					
Tegevuse eesmärk vastab sisule.					
Tegevuses kasutatavad vahendid on sõimelapsele sobilikud.					
Tegevus on sobiv peenmootorika arendamiseks.					

Tegevus toetab haaramisvõtte kujunemist.					
Tegevus toetab ka teiste peenmotoorika osade (pintsetivõtte, kahe käe koos kasutamine, õige pliatsihoid/lusikahoid) kujunemist.					
Tegevus on sõimeelise lapse jaoks raske.					
Tegevuse juhised on sõimeelise lapse jaoks raske.					
Tegevuses on lapsed aktiivsed.					
Tegevust tehes arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevust tehes mitu korda ja kätt vahetades arendatakse mõlemat kätt.					
Tegevus on lõimitud "mina ja keskkond" valdkonnaga.					

Kas tegevus on...?

1 - ei nõustu, 2 - vähesel määral nõus, 3 - nii ja naa, 4 - peaaegu nõus, 5 - täiesti nõus

	1	2	3	4	5	Kommentaarisid
Eakohane						
Arusaadav						
Mänguline						
Lõimitud						
Aktiivne						

Milliseid arendussoovitusi jagaksite tegevuse täiendamiseks?

Kas on veel mingeid soovitusi?

Suured tänud Teie abi eest!

Elizaveta Marintšenko

Õppematerjalis kasutatud pildid

Vihmauss: <https://www.pinterest.com/pin/839639924253616613/>

Pall: <https://publicdomainvectors.org/en/free-clipart/Vector-image-of-soccer-ball/4287.html>

Päike: <https://depositphotos.com/12492703/stock-photo-summer-hot-sun.html>

Lumememm: <https://pixabay.com/vectors/snowman-christmas-winter-snow-5719192/>

Tomat: http://clipartbarn.com/tomato-clipart_3910/

Porgand: http://clipartbarn.com/vegetable-clip-art_45150/

Rada: <https://www.istockphoto.com/vector/road-lines-collection-set-of-different-track-lines-vector-illustration-gm1280398068-378720503>

Kolmnurk: <https://www.toppr.com/guides/maths-formulas/triangle-formula/>

Ring: <https://www.cleanpng.com/png-united-kingdom-amazon-com-retail-management-black-582507/>

Ristkülik: <https://socratic.org/questions/is-square-a-rectangle-or-rectangle-is-a-square>

Ruut: <https://study.com/academy/flashcards/list-of-shapes-flashcards.html>

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Elizaveta Marintšenko,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose Peenmootorikat arendavad tegevused 2-3-aastastele lastele ning ekspertide hinnangud ja arendussoovitused mängulistele tegevustele, mille juhendaja on alushariduse nooremlektor Heily Leola, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Elizaveta Marintšenko
18.05.2021